

EKOLOGIJA MOSTOVI

1987/88

Človek hoče živeti

Gozd je vedno z menoj, nežno mi prikimava s krošnjami dreves. Če pridem sedet pod bukve žalostna in nesrečna, me bo gozd s svojo mirnostjo in tišino potolažil.

Žal pa imam občutek, da drevje ljudem pomeni le debla, ki bi jih takoj posekali in s pridom uporabili. Ne menijo se za to, če s sekanjem uničijo domove in zavetja gozdnim živalim.

In tak mačehovski odnos nima človek le do gozda, z rekami in polji dela enako, zastruplja ozračje, kot da se ne bi zavedal, da mu je zrak nujno potreben.

Odplake iz dneva v dan spreminjajo reke in morja v odlagališča smeti. "Človek, vode niso odtočni kanali! Se boš sprijaznil z dejstvom, da bo sedem desetlin Zemlje poplavljene z umazanijo? In alge, ki ustvarjajo kisik, boš pustil umreti?"

Mnoga polja, kjer se je nekdam zlatilo žito, si zazidal, rekoč, da ljudje potrebujejo stanovanja. Res. Ampak rodovitno zemljo zazidaš enkrat samkrat. In kaj bodo ljudem stanovanja, če ne bodo imeli kruha?

Naj se zdi še tako črnogledo, res je, da človek stoji na robu propada! Naravi, ki ga je ustvarila in ga stoletja hranila, je obrnil hrbet. Ampak Zemlja se ne bo prilagodila človeku, on se bo moral znova naučiti živeti z njo, kajti Zemlja je edini planet v naši galaksiji, kjer človeštvo preživi. Človek pa hoče živeti, mar ne?

Vanja ZAPLOTNIK, 7.b

Gozd, moj zeleni prijatelj

Konec tedna se rada odpravim v naravo. Tako se mi za nekaj časa iz misli izbrišejo knjige, nepospravljena soba, razred.

Tokrat pa sem se podala v hribe. Sonce je močno pripekalo. Bilo mi je vroče. Noge me niso več ubogale in tudi volja ni pomagala. Sedla sem na posekano deblo. Iz vrečke v nahrbtniku sem vzela sok in se zagledala v naselja pod sabo. Skozi vas je tekla reka. "V njeni čisti in bistri vodi je še veliko življenja," sem srečna pomislila. Veselje pa mi je ugasnilo, kajti iz tovarn so se dvigali visoki dimniki. Iz njih so se valile dolge, črne kače in zakrile sonce. Pomislila sem tudi na avtomobilske izpušne pline, elektrarne in vse, kar nam onesnažuje zrak.

Oči so mi v loku zdrsnile po hribih in gorah. V daljavi se je ponosno dvigal Triglav. Drugi hribi so kakor ponižni služabniki, ki klečijo pred njim.

Ogledala sem si najbližje okolje. Okrog mene sami gozdovi. Nekateri lepi, drugi ranjeni. Veliko število smrek je že klonilo, nekatere zaradi smrtnega sovražnika lubadarja, mnoge zaradi človekove malomarnosti. Pogled mi je obstal na goličavi, kjer se je včasih razprostiral gozd. Kje ste zelenci, ki ste se nekoč ponašali z bujnimi krošnjami?

Prisluhnila sem tišini. Tišini? V bližini je kukakala kukavica, na enem od dreves je trkala žolna, na drugem pa detelj. Za smreko so se skrili temni obrisi srne, ki je pravkar zbežala. V travi so črički peli melodijo, ki jo vsak pozna.

Človek hoče živeti

Gozd je vedno z menoj, nežno mi prikimava s krošnjami dreves. Če pridem sedet pod bukve žalostna in nesrečna, me bo gozd s svojo mirnostjo in tišino potolažil.

Žal pa imam občutek, da drevje ljudem pomeni le debla, ki bi jih takoj posekali in s pridom uporabili. Ne menijo se za to, če s sekanjem uničijo domove in zavetja gozdnim živalim.

In tak mačehovski odnos nima človek le do gozda, z rekami in polji dela enako, zastrep-lja ozračje, kot da se ne bi zavedal, da mu je zrak nujno potreben.

Odplake iz dneva v dan spreminjajo reke in morja v odlagališča smeti. "Človek, vode niso odtočni kanali! Se boš sprijaznil z dejstvom, da bo sedem desetin Zemlje poplavljene z umazanijo? In alge, ki ustvarjajo kisik, boš pustil umreti?"

Mnoga polja, kjer se je nekdanje zlatilo žito, si zazidal, rekoč, da ljudje potrebujejo stanovanja. Res. Ampak rodovitno zemljo zazidaš enkrat samkrat. In kaj bodo ljudem stanovanja, če ne bodo imeli kruha?

Naj se zdi še tako črnogledo, res je, da človek stoji na robu propada! Naravi, ki ga je ustvarila in ga stoletja hranila, je obrnil hrbet. Ampak Zemlja se ne bo prilagodila človeku, on se bo moral znova naučiti živeti z njo, kajti Zemlja je edini planet v naši galaksiji, kjer človeštvo preživi. Človek pa hoče živeti, mar ne?

Vanja ZAPLOTNIK, 7.b

Gozd, moj zeleni prijatelj

Konec tedna se rada odpravim v naravo. Tako se mi za nekaj časa iz misli izbrišejo knjige, nepospravljeni soba, razred.

Tokrat pa sem se podala v hribe. Sonce je močno pripekalo. Bilo mi je vroče. Noge me niso več ubogale in tudi volja ni pomagala. Sedla sem na posekano deblo. Iz vrečke v nahrbtniku sem vzela sok in se zagledala v naselja pod sabo. Skozi vas je tekla reka. "V njeni čisti in bistri vodi je še veliko življenja," sem srečna pomislila. Veselje pa mi je ugasnilo, kajti iz tovarn so se dvigali visoki dimniki. Iz njih so se valile dolge, črne kače in zakrile sonce. Pomislila sem tudi na avtomobilske izpušne pline, elektrarne in vse, kar nam onesnažuje zrak.

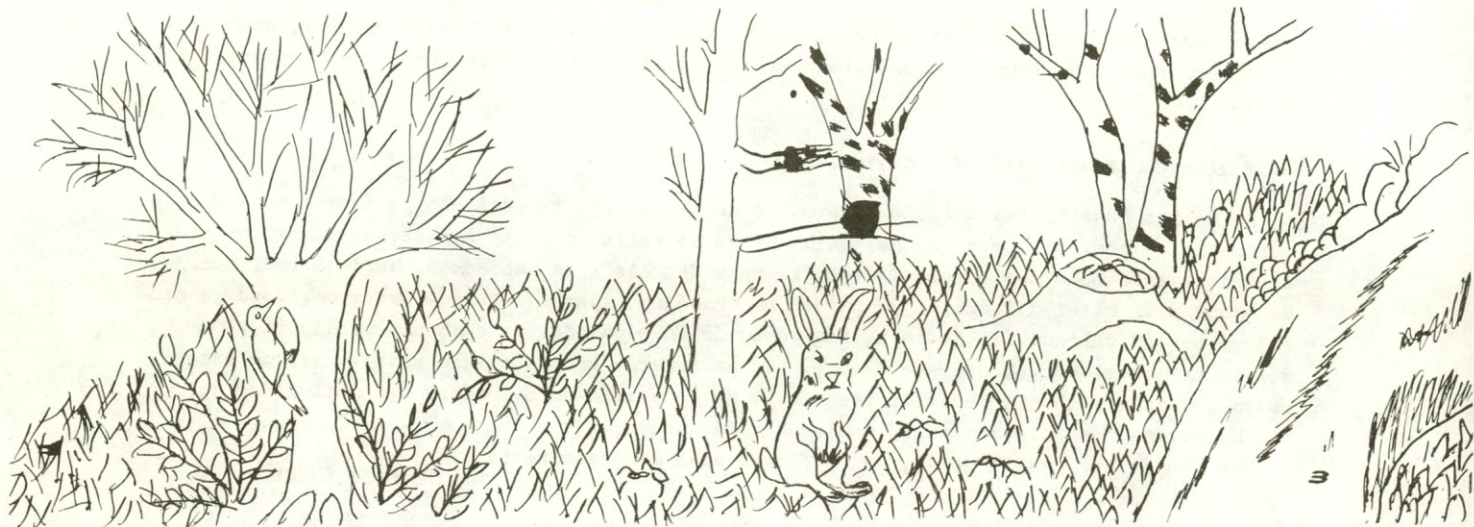
Oči so mi v loku zdrsnile po hribih in gorah. V daljavi se je ponosno dvigal Triglav. Drugi hribi so kakor ponižni služabniki, ki klečijo pred njim.

Ogledala sem si najbližje okolje. Okrog mene sami gozdovi. Nekateri lepi, drugi ranjeni. Veliko število smrek je že klonilo, nekatere zaradi smrtnega sovražnika lubadarja, mnoge zaradi človekove malomarnosti. Pogled mi je obstal na goličavi, kjer se je včasih razprostiral gozd. Kje ste zelenci, ki ste se nekoč ponašali z bujnimi krošnjami?

Prisluhnila sem tišini. Tišini? V bližini je kukakala kukavica, na enem od dreves je trkala žolna, na drugem pa detelj. Za smreko so se skrili tamni obrisi srne, ki je pravkar zbežala. V travi so črički peli melodijo, ki jo vsak pozna.

Po nogi me je nekaj poččegetalo. Bila je črna mravlja, ki se je trudila s slamico posušene trave, da bi jo čimprej odnesla na varno. Ko sem bolj odprla oči, sem šele opazila, koliko malih živali gomazi po travi. Ali bodo tudi ta nebogljena bitja klonila pred človekom, kot se to godi gozdom? O tem bo moral človek razmišljati, predvsem pa ukrepati.

Dunja PUŠAVEC, 5.a

Drobne cvetke ostanite z nami

Vračam se po gozdni poti. Ob njej zagledam drobno cvetko marjetko. Tako majhna rastlina je to. Njeni tenki listki so nežni. Govorijo o stalni borbi z velikimi elektrarnami, tovarnami, avtomobili in betonom. Bo preživela? Bo njena prihodnost žalostna?

Kakšen bo tvoj svet, človek, če ne bo v njem pisanih cvetk, mogočnih dreves, suličastih trav, pikapolonic, veveric z lepo košatimi repi, pridnih čebel, velikih slonov, krvoločnih tigrov, strupenih kač .... ?

Lahko bi živel brez razkošnih avtomobilov, požrešnih strojev, grozečih atomskih elektrarn! Brez živih bitij : cvetja, drevja, živali bo tudi tvoje življenje, človek, usahnilo.

Mi smo mladi! Mi smo prihodnost tega sveta! Drobne cvetke, ostanite z nami, spodbujajte nas!

Ana MUZIK, 5.a

Človek - slab vladar naravi

Že veliko časa človek uničuje naravo, ne da bi se tega zavedal. Ko je izumil prve stroje, avtomobil , postavil tovarne, je menil, da je to velik korak za človeštvo. Takrat ni pomislil, kakšne bodo posledice. Človek, ki vsak dan hlepi za napredkom, uničuje tudi okolje. Na gozd prši kisel dež, ki ga je največ na območjih, kjer so termoelektrarne. Gozd je skoraj vsepovsod uničen. Listje in iglice rumenijo in odpadajo. Na samotnih otokih in v puščavah preizkuša človek jedrsko orožje. Ker pa ozračje kroži, nosijo vetrovi strupe vsepovsod. Tudi mi smo jih občutili pred leti, ko je prišlo do nesreče v Černobilu. Kdo ve, koliko sevanja je bilo nad nami, v mleku, mesu, vodi ...?

Vse to je dovolj velik dokaz, da je človek slab gospodar naravi.

Maja KUNŠIČ, 5.b

Pomlad

Narava se je začela prebujati. Drevesa so zacvetela, grmovje zeleni in zjutraj se sliši ptičje petje.

Rad imam pomladna jutra, ko sonce obsije polja in hiše. Takrat se mi zdi narava najlepša, saj izgleda kot umita.

Vendar pa narava v resnici ni povsod tako lepa in čista. Pomislim na številne dimnike tovarn, iz katerih se dan za dnem kadi strupen dim, ki je škodljiv za ljudi in naravo. Prav tako onesnažujejo zrak številni avtomobili, ki drviijo po naših cestah. Najbolj se čuti onesnaženost v velikih mestih, kjer si starejši ljudje včasih ne upajo iz hiš. Zato mestni ljudje radi hodijo v bolj čisto okolje, v gozdove in hribe. Kljub vsej ljubezni do narave pa ljudje nanjo ne pazijo. Tako ponekod ob robu gozdov in v njih nastajajo prava smetišča. Reke naplavlajo plastične posode, stare čevlje in druge odpadke, ki smo jih ljudje malomarno vrgli vanje. Po tleh ležijo papirčki bonbonov, ovitki sladoleda, cigaretni ogorki, star časopisni papir in drugo. Narava res postaja eno samo veliko smetišče.

Vsem ljudem bi bili lahko za vzgled mi, pionirji, ki na svojih čistilnih akcijah skušamo očistiti vsaj del naše lepe narave. Vendar to ni dovolj. Vsak zase bi moral paziti, da se narava ne onesnaži. To je veliko lažje, kot jo očistiti.

Dejan LAVRIČ, 5. a

EKOLOGIJA

VEDA

odnosi

onesnaženost

(dom) (veda)
Dikos + Logos
grško

živ bitja
dolje

prilagoditve

POJMI

ekobiojia

eko sistem
ekolog

IZRAZ

Ernest
Haeckel
nemški narovosbrec

cca 100 let

porušeno
bio ravnovesje

POSLEDICE

voda
zrak
tla

propad
živih bitij

bolezni

zastupitve

kisel
dež

manj
pitne vode

manj
kisika

onesnaženje ukrepi

čistilne naprave
razstrupljanje

biopski boj

karcevanje
s surovimi

kmetijstvo
(sredstva proti škodj.)

odpadki
(gosp. strupeni odpadki)

VZROKI

promet

urbanizacija
(kanalizacija, plini)

kovarne
(plini, odpadke)

Naravoslovni dan - ekologija

Z industrijskim razvojem človeka se je začelo onesnaževanje zemlje. V začetku je bilo malenkostno, sedaj pa ogroža življenje. Tovarne spuščajo strupene snovi v ozračje, odplake v reke in tako zastrupljajo naravo. Gozdovi propadajo, v mnogih rekah ni življenja, človek oboleva zaradi onesnaževanja.

Mladi se zavedamo teh problemov, zato smo v okviru naravoslovnega dne raziskovali čistost našega okolja. V šolo smo povabili diplomiranega inženirja gozdarstva. Govoril nam je o posledicah človekovega poseganja v gozd, človekovega uničevanja gozdov in s tem tudi živali v njem. Po predavanju smo si ogledali dva filma. Prvi je govoril o termoelektrarni Šoštanj, o njenem delovanju in o onesnaževanju okolice. Drugi pa je podal grozljivo stanje gozda na Slovenskem. Prikazoval je človekovo izkoriščanje gozda nekoč, ko je človek živel z naravo, in sedaj, ko je gozd le še surovina.

V drugem delu pa smo se učenci sami lotili raziskovanja naše okolice. Podali smo se v gozdove, na ceste, ob reke in biološke učilnice. Tam smo opazovali, raziskovali, ugotavljali in s preprostimi sredstvi in skrbnim delom prišli do mnogih ugotovitev.

Vanja ZAPLOTNIK, 7.b

DELO UČENCEV 5. RAZREDOV

Posledice propadanja gozdov

1. Vpiši znake propadanja iglastega in listnatega drevja v razpredelnico!

KROŠNJA	IGLICE	LISTI
postaja redka	rumenijo predčasno odpadajo	spremenijo obliko predčasno odpadejo

2. Preštej na treh različnih mestih, koliko od desetih iglastih in od desetih listnatih dreves kaže znake propadanja!

IGLAVCI	I. 5	II. 5	III. 4
LISTAVCI	I. 3	II. 4	III. 5

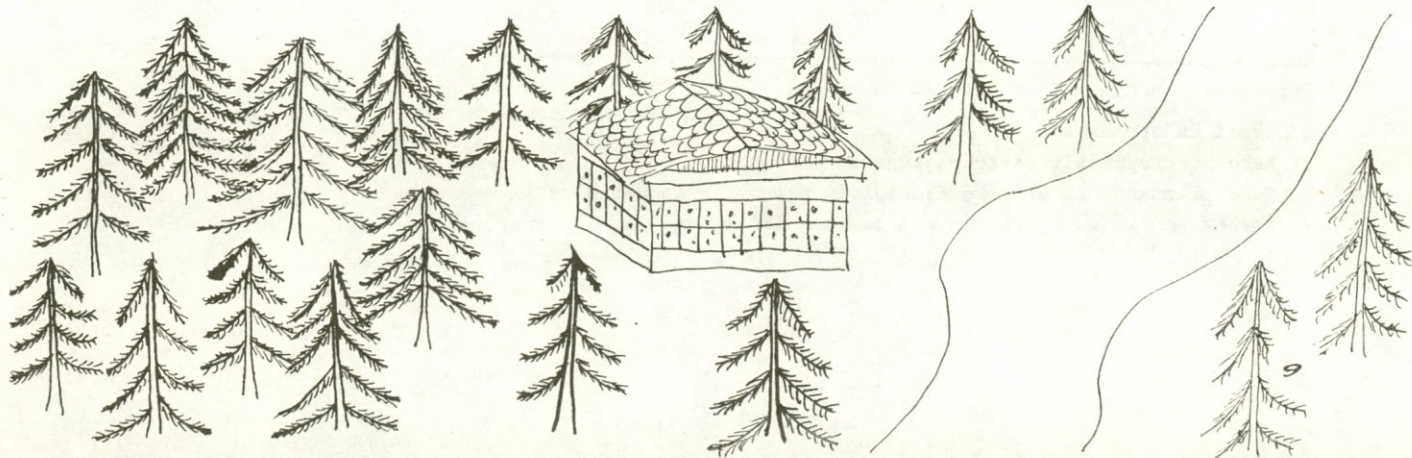
Opomba: I., II., III. področje se razteza od Križev do Veternega.

POROČILO

Učenci petega razreda smo se oktobra v skupinah odpravili na Polano, da bi ugotovili poškodovanost gozda. Na poti smo videli veliko dreves, ki jih uničuje lubadar. Drevesa morajo zaradi tega posekati. Da ne bi gozd umiral, moramo zasajati nova. Tovarne izločajo v ozračje žveplov dioksid, ki se s sestavinami v zraku spremeni v žvepleno kislino. Kisel dež pa se usede na živo in neživo naravo ter jo razkraja.

Ko smo prišli na Ponano, je šla vsaka skupina učencev na svojo stran. Opazovali smo iglasta drevesa in sicer poškodbe iglic, poškodovane krošnje listavcev in liste. Ko smo si vse to ogledali, smo lahko odgovorili na vprašanja, ki so nam bila zastavljena. Vrnili smo se v šolo. Vodja vsake skupine je sporočil, kaj vse smo opazili. Rezultate smo vpisali v razpredelnice. Ugotovili smo, da gozd v predelu Polane še ni močno poškodovan.

Marija BLAŽI, 5.a

DELO UČENCEV 6. RAZREDOV

1. Motornim vozilom dodajajo k bencinu svinčev tetraetil, da ne bi prišlo pri stiskanju bencina do prezgodnjega vžiga. Ob izgorevanju bencinskih hlapov se tvorijo številni strupeni plini: dušikov oksid, dušikov dioksid, ogljikov oksid. Vse te snovi onesnažujejo ozračje.

Obrazec za merjenje onesnaženosti zraka z izpušnimi plini

DATUM	KAMION	AVTOBUS	TRAKTOR	OSEBNI AVTO	MOTORNO KOLO
14. 10. 1987					

Pripomočki: mokra vata v gazi in ščipalka.

Odgovori na vprašanja!

1. Kako bi preprečili zastrupljanje s svincem?
2. Kako bi zmanjšali število škodljivih plinov iz izpušnih cevi?
3. Kakšna energija bi bila za vozila manj škodljiva?

Obrazec za štetje prometa

ČAS ŠTETJA LRA	KRANJ-TRŽIČ	KRIŽE-PRISTAVA	KRIŽE - GOLNIK
MOTORNO KOLO	/	5	3
OSEBNI AVTO	41	58	52
KAMION	12	12	14
AVTOBUS	2	/	/
TRAKTOR	1	4	8

Obrazec za merjenje onesnaženosti zraka z lišaji

	MESTA	GRMIČAST LIŠAJ	LISTNAT LIŠAJ	SKORJAST LIŠAJ
ŠTEV. LIŠAJE NA SKORJI DEBLA	KRIŽE	/	3	3
	PRISTAVA	/	4	4
	TRŽIČ	/	1	4
ŠTEV. LIŠAJE NA KAMENJU	KRIŽE	/	5	5
	PRISTAVA	/	3	6
	TRŽIČ	/	1	5

2. Poznanih je šestnajst tisoč vrt lišajev. Lišaj je simbioza ali sožitje ALGE in GLIVE. Alge s fotosintezo preskrbijo organske snovi, gliva pa črpajo vodo z rudninskimi snovmi. Ker lišaji nimajo povrhnjice, so občutljivi za strupene snovi v ozračju, zato začno hitro propadati in služijo človeku kot indikatorji ali pokazatelji onesnaženosti zraka.

Ločimo: a) skorjaste

b) listnate

c) grmičaste lišaje.

Tam kjer uspevajo vse tri vrste, je zrak čist, kjer grmičastnih lišajev ni, je zrak delno onesnažen, kjer pa je samo skorjast lišaj, je zrak močno onesnažen.

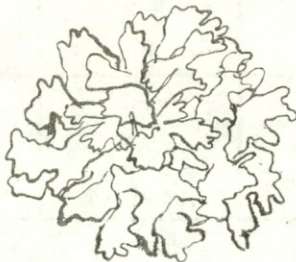
Odgovori na vprašanja!

1. Kaj so lišaji?

2. Katere vrste lišajev poznaš?

3. Kaj nam lišaji kažejo?

4. Kako vemo, da je zrak čist in kdaj močno onesnažen?

POROČILO

Na naravoslovnem dnevu smo imeli nalogo, da na podlagi različnih vrst najdenih lišajev ugotovi čistočo zraka v Križah, Pristavi in Tržiču.

Že v šoli smo se razdelili v skupine. Izbral sem skupino, ki je šla v Tržič. V njej smo bili: Sašo, Anže, Matjaž, Blanka, Sandra in jaz. Že v Pristavi smo našli grmičaste in skorjaste lišaje. Na poti proti tovarni ZLIT smo ob Tržiški Bistrici našli listnate lišaje, v gozdu nad to tovarno pa malo listnatih in veliko skorjastih lišajev. Taki lišaji pomenijo, da je zrak že delno onesnažen. Ko smo v šoli z drugimi skupinami primerjali čistočo zraka v Križah in Pristavi, nismo ugotovili bistvenih razlik.

Uroš KOMAC, 6.a

POROČILO

V sredo, 14.10. smo imeli učenci višjih razredov naravoslovni dan in to na temo-ekologija. To je veda, ki obravnava odnose med bitji in njihovim okoljem. Po končanem prvem delu smo učenci odšli na teren. Naša skupina, v kateri sem bil novinar, je prišla na avtobusno postajo približno ob pol desetih. Naš namen je bil ugotavljati količino izpušnih plinov iz avtobusov in traktorjev. Najprej je mimo pripeljal traktor. Učenec osmega razreda je držal vato na izpušni cevi. Traktorist je nekajkrat pritisnil na plin, potem pa odpeljal. Vata je bila sivkasto črna. Enak potek dela je bil pri naslednjem traktorju in dvema avtobusoma. Razlika je bila ta, da je vata dobila drugačno barvo. Vzorce smo potem odnesli v šolo. Tam smo jih analizirali. Rezultat je pokazal, da so največji onesnaževalci traktorji, nato pa avtobusi. Naravoslovni dan mi je bil sicer všeč, le to me je motilo, ker sem bil novinar.

Uroš GODNOV, 6.b

DELO UČENCEV 7. RAZREDOV

Raziskava fizikalnih lastnosti vode v Tržiški Bistrici

N a m e n :

1. Določanje Ph, kislost, bazičnost ali nevtralnost vode.
2. Merjenje temperature vode, bistrosti, vonja in barve vode.
3. Ocenitev onesnaženosti rečnih obrežij na določenih opazovalnih točkah.

Tovarne potrebujejo tekočo vodo za hlajenje strojev, razstapljanje snovi, barvanje, čiščenje .
Odparka iz tovarne je toplotno spremenjena in kemično onesnažena, kar vpliva na floro in favno vode.

Z indikatorji - pokazatelji merimo kislost, bazičnost ali nevtralnost tekoče vode (Ph od 1-10).

Ph od 1 - 5 je bazična, od 6 - 10 je kisl; 5,6 nevtralna;

termometri služijo za merjenje temperature vode: 5-minutno merjenje brez dotika;

barva vode - določamo z belo podlago in primerjamo s čisto pitno vodo.

I. Obrazec : merjenje onesnaženosti vode - male

DATUM: 14.10.87	BARVA	VONJ	PROZORNOST	TEMPERATURA	KISLOST BAZIČNOST
I. ČADOVLJE	brez	brez	bistra	8,5°C	7
II. POD LEPENKO	brez	brez	malo kalua	9°C	7
III. MLAKA	rahlo siva	brez	mutna	9°C	7
IV. PRI SHUKU	železo siva	vodj po odpadkih	kalua	8°C	7

POROČILO

Učenci našega razreda smo odšli na Slap in Čadovlje nad Tržičem, kjer smo raziskovali vode Tržiške Bistrice.

Razdelili smo se v dve skupini. Medtem ko je prva skupina učencev raziskovala vodo na Slapu, je druga v Čadovljah merila njeno temperaturo, ugotavljal^a bazičnost, kislost, barvo, vonj in prozornost.

Na vseh opazovalnih mestih smo našli kovino, umetne mase pa tudi druge vrste odpadkov. Erozijski bregovi je v Čadovljah razmeroma majhna v primerjavi z erozijo na 3. in 4. opazovalnem mestu, to je na Mlaki in pri Šuku.

Vse meritve so bile opravljene zato, da zvedo, kako močno je onesnažena Tržiška Bistrica. Poleg tega smo učenci na določenih opazovalnih mestih ocenjevali čistost rečnih obrežij.

DATUM	ODPADKI			VIRI ODPADKOV		EROZIJA BREGOV
	KOVINE	UMETNE MASE	ORGAN. ODPADKI	VODNI NANOS	ODLAGALIŠČA SMETI	
14.10.87						
1. MESTO	+	+	-	+	-	V M N
2. MESTO	+	+	-	+	-	V M N
3. MESTO	+	+	+	+	+	V M N
4. MESTO	+	+	+	+	-	V M N

V - velika
M - majhna
N - neznačilna

POROČILO

Učenci 7. razredov smo se ob 9.30 pod vodstvom tovarišice Polone Mohorčič odpravili na Retnje. Naša naloga je bila raziskovati barvo, vonj, prozornost, kislost in bazičnost ter temperaturo vode. Ugotoviti pa smo morali še vrste odpadkov ob strugi. Merjenja so potekala takole:

1. merjenje:

Temperaturo vode smo merili s termometrom. Dali smo ga za pet minut v vodo in nato odbrali temperaturo vode. Bila je dokaj hladna.

2. merjenje:

V eni epruveti smo nesli čisto vodo, v drugo epruveto pa smo dali vodo iz Tržiške Bistrice. Primerjali smo ju na beli površini. Voda iz reke je vsebovala črne drobce. Bila je brez vonja in sivo zelene barve.

3. merjenje:

Za merjenje bazičnosti in kislosti vode smo potrebovali indikator. Dali smo ga v vodo in nato primerjali barvo z barvno skalo indikatorja.

Imeli smo še nalogo ugotoviti onesnaženost rečnega okolja. Našli smo kovinske odpadke, umetne mase, organske odpadke in vodne nanose.

Spoznali smo, da je uporabnost vode kot posledica tovarniških odplak vse manjša.

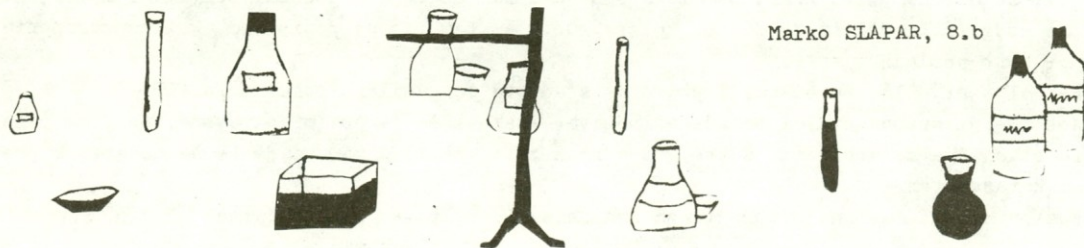
DELO UČENCEV 8. RAZREDOV

POROČILO

Nekateri učenci 8. razredov smo pomagali 5., 6. in 7. razredom pri njihovih nalogah. Petnajst učencev pa je analiziralo vode. Ob tem smo se seznanili z analitskimi metodami za kvantitativno določanje klora v vodi za gospodinjstva, določanje prostega kisika v tekoči vodi in določanje skupne trdote vode.

Za analizo tekoče vode smo zbrali majhen potok v Snakovem. Odvzem vzorcev je potekal na dveh odzemnih mestih. Za določanje skupne trdote smo vzorce zajeli v dve plastični literski steklenici, za določanje vsebnosti kisika pa v winklerjeve stekleničke. Vzorce smo odnesli v učilnico in napravili analizo. Klor smo določili v vodi iz pipe.

Rezultati: Vsak potek smo trikrat ponovili in vzeli srednjo vrednost. Prostega klora v vodi nismo zasledili, saj ni prišlo do nikakršne barvne reakcije. Ostali rezultati pa so bili sledeči: skupna trdota vode, merjena v nemških trdotnih stopinjah, je bila $16,5^{\circ}$ (voda je bila precej trda), kisika pa je bilo $12,3\text{mg/l}$, kar je tudi blizu povprečja.

Zrak

Zrak je najpomembnejši vir našega življenja in brez njega ni moč živeti.

Žal se ljudje tega premalo zavedamo, saj imajo le kraji, ki so nerazviti, še sorazmerno čist zrak. Kraji, ki pa sledijo stopnji razvoja in je v njih veliko tovarn ter prometa, se dušijo v strupenih plinih.

Velik onesnaževalec zraka so tovarne. Prav te pošiljajo v zrak največ žveplovega dioksida in ostalih strupenih plinov ter dimov. Čeprav imajo mnoge tovarne vgrajene čistilne naprave, jih le malo tudi deluje.

Včasih se v tovarnah zgodijo tudi nesreče. Pred nekaj leti je bila to eksplozija jedrske elektrarne v Černobilu. Posledice zaradi radioaktivnih snovi so grozne. Ljudje so zaradi hudega žarčenja umirali. Tisti, ki so ostali živi, pa bodo bolezni prenašali še na svoje potomce.

Onesnaževalci pa seveda niso samo tovarne. Velik del prispevajo tudi plini iz prevoznih sredstev. Čeprav ljudje to vemo, se nihče noče odreči avtomobilu. Tudi mi, ki smo še otroci, že onesnažujemo zrak. Nesmiselno se nam zdi poganjati pedala. Želimo si motor, ki je pač mnogo hitrejši in boljši od kolesa. Ob vsem tem res ne pomislimo, koliko strupenih plinov bomo poslali v zrak.

Najbolje bi bilo, če bi imeli prevozna sredstva le gasilci, bolnice in PRT.

Kot tretji onesnaževalci so gospodinjstva. Vsaka hiša je pozimi ogrevana, pa tudi poleti se marsikaj žge na kuriščih. S tem gre v zrak zelo veliko dima, ki je le še dodatek k prejšnjim katastrofam.

Posledice, ki nastanejo zaradi teh onesnaževalcev, pa so zelo občutne.

Gozdovi, pljuča našega sveta, počasi propadajo. Porušeno je bilo biološko ravnovesje. Vode in zemlja postajajo kisle. Živa bitja izumirajo.

NO₂ CO SO₂ NO CO₂ SO₂ NO₂ CO SO₂ NO₂ CO

Pri pouku in ekološko-naravoslovnih dnevih se mladi seznanjamo s temi problemi. Ni nam vseeno, kaj bomo jutri vdihavali.

Največja onesnaženost se namreč kaže predvsem v pokrajinah, ki jih veter ne more očistiti. Ponavadi so to ozke doline, v katerih se pozimi pojavlja brezveterje in huda megla. Tudi Tržič je ena izmed takih kotlin. Odprt je le po dolinah Tržiške Bistrice in Mošenika, kar pa je občutno premalo. Gosta pozidava ozke doline in gost promet le še pospešujeta onesnaženje.

Zanimalo nas je, kakšna je onesnaženost zraka v Sloveniji in kakšna v tržiški občini. Pri tem pa smo naleteli na težave, saj podatkov ni ali pa so nepopolni. Nekaj smo jih našli v strokovni literaturi.

Kadar govorimo o onesnaženosti zraka, največkrat omenjamo žveplov dioksid in druge dime. Koncentracija le-teh pa se iz leta v leto veča. V Sloveniji je bila leta 1980 povprečna letna emisija koncentracije SO₂ v ozračju 165.425 ton, leta 1985 pa že kar 248.240 ton³. To pomeni, da gre letno v ozračje 131 kg SO₂ na prebivalca.

Koncentracije SO₂ so merili v 43 krajih Slovenije, med njimi tudi v Tržiču. Uvrstil se je na 18. mesto. Ker pa vemo, da ne onesnažuje zraka samo SO₂, so izmerili tudi povprečno koncentracijo dima. Tudi tokrat so merili v 43 različnih krajih. Tržič je prišel na 35. mesto. Takšno je bilo stanje v kurilni sezoni '84/85. Kdo ve, koliko večja je onesnaženost sedaj?

Če se bo stanje še naprej tako slabšalo, bomo kmalu hodili okrog le še z zaščitnimi maskami. Le kaj si odrasli mislijo? Nam, mladim rodovom, ne bodo zapustili le denarnih tolgov, temveč tudi strupen zrak in uničeno naravo.

Vesna PERKO, 7.a

NO₂ CO SO₂ NO CO₂ SO₂ NO₂ CO SO₂ NO₂

DRAGI ŠOLARJI!

Ker na vaše vprašanja težko odgovorim s konkretnimi številkami, sem se odločila, da napišem nekaj splošnih stvari o zraku in nekaj specifičnosti za vašo občino.

Točne podatke o kvaliteti zraka za Slovenijo in tako tudi za Tržič hrani in vodi Hidrometeorološki zavod v Ljubljani. Na omenjeni inštituciji spremljajo kvaliteto zraka s pomočjo ANAS postaj. To so posebne "hišice", opremljene s posebnimi aparaturami, kjer spremljajo in zaznavajo osem ali več parametrov, ki opredeljujejo kvaliteto zraka. To so npr: hitrost in smer vetra, temperatura zraka, relativna vlažnost, pritisk, količina SO₂m³, količina H₂S/m³, prašni delci, itd.

Problem ANAS postaj je v tem, da so zelo drage in da so omejene le na določene parametre. Tako še vedno ostaja odprto vprašanje stalnega spremljanja NO_x (dušikovi oksidi),

PB (E+)₄ (svinčev tetraetil), klorirani ogljikovodiki, itd. Vse to so izredno strupene substance, ki se zelo pogosto pojavljajo v ozračju, v mestih in v čisto industrijskem naselju. Za specialne meritve pa je v Sloveniji trenutno usposobljena le ena inštitucija in to je Zavod za zdravstveno varstvo Maribor. Te meritve so zelo drage in tudi dolgotrajne. Ponavadi spremljanje nekega onesnaževanja traja najmanj eno leto ali pa tudi več.

Glede onesnaženosti zraka v urbano-industrijskem naselju pa sledeče:
Zrak po dosedanjih izkušnjah in študijah onesnažujejo trije bistveni onesnaževalci

1. Industrija

- 1/3 onesnaževanja (Povečana količina SO₂, CO₂, CO, H₂S, NO_x, prašni delci, SiO₂, klorirani ogljikovodiki, itd);

2. Promet

- 1/3 onesnaženja (CO, CO₂, SO₂, NO_x, Pb(Et)₄);

3. Individualna kurišča

- 1/3 onesnaženja (CO, CO₂, SO₂)

Na Gorenjskem se pripravlja in dopolnjuje kataster onesnaževalcev voda, ni pa še izdelan kataster onesnaževalcev zraka, čeprav je tudi to prioritarna naloga našega zavoda.

Samoupravna interesna skupnost za zrak je bila ustanovljena, vendar je njeno delovanje prenehalo kmalu po ustanovitvi.

To se je zgodilo najbrž zaradi pomanjkanja strokovnjakov, pa tudi ni bilo inštitucije na

Gorenjskem, ki bi bila ustrezno opremljena. Najbolj pereč problem glede onesnaževanja zraka v Tržiču gotovo predstavlja tovarna ZLIT. Iz dimnika omenjene tovarne se "vali" temen dim, ki s seboj nosi mnogo strupov. Problematični so tudi prašni delci, ki nastajajo pri predelavi lesa. Lesni delci so v mnogih primerih karcerojeni, zlasti kadar gre za bukovino in hrastovino.

Precejšen del onesnaževanja v mestu pa povzroča promet in individualna kurišča.

Kakšne so posledice onesnaženega zraka?

Splošno za vsa onesnažena področja:

1. Kisel dež (posledice so na rastlinju- predvsem na gozdovih, posledice so na stavbah..)
2. Povečana količina SO_2 in drugih plinov predstavlja hud problem pri dihalnih obolenjih (zlasti otroci in starejši).
3. Klorirani ogljikovodiki (zelo karcerojene substance, povročajo rakava obolenja).
4. Prašni delci pa postajajo v kombinaciji z drugimi strupenimi snovmi še bolj strupeni.

To je le del podatkov in izsledkov dolgoletnega spremljanja in raziskovanja mnogih inštitucij v Sloveniji.

Kaj storiti, da bo boljše?

Za reševanje take situacije potrebujemo mnogo znanja in odgovornosti.

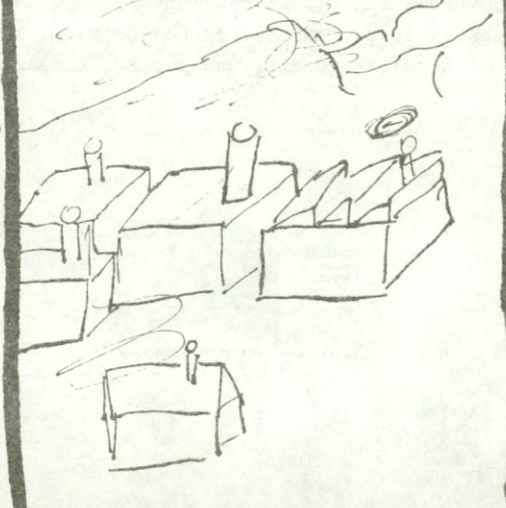
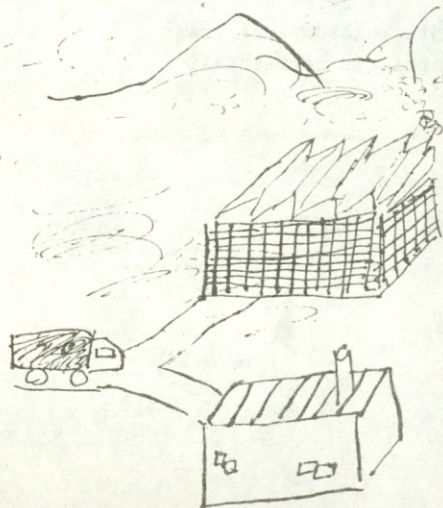
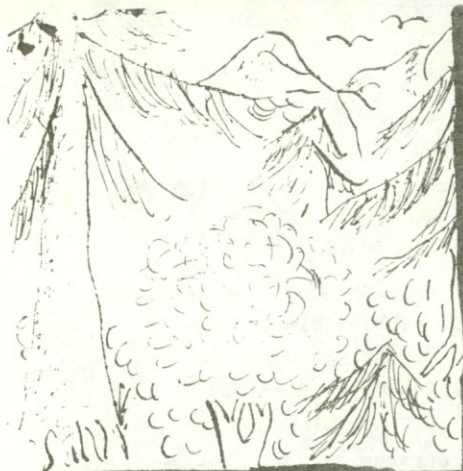
Poleg tega pa mnogo poštenja, da problem vidimo in ga potem tudi hočemo rešiti.

ZAVOD ZA SOCIALNO MEDICINO IN

HIGIENO GORENJSKE Kranj

SLUŽBA ZA VARSTVO OKOLJA ZA GORENJSKO

Bernarda Polipnik
dipl.ing.kemije, l.r.

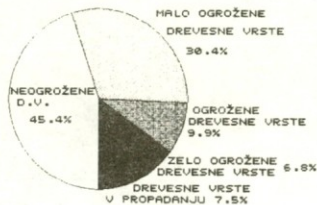
Navček že poje slovenskim gozdovom

Gozd ima za vas velik pomen. Je pomemben proizvajalec kisika, torej pogoj za življenje. Varuje našo zemljo pred erozijo tal, nam nudi zavetje ter je biotop številnim živalim. Uprabljam ga tudi v industriji kot surovino, v gospodinjstvu pa za kurjavo.

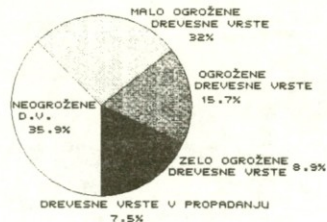
V zadnjih letih ljudje po vsem svetu opažamo, da nam to bogastvo propada. Mnogo se govori in razpravlja o varovanju naših gozdov. Vendar še vedno premalo. Nima pomena matematično opisovati njihovo stanje, kajti napredovanje onesnaževanja se veča z grozovito hitrostjo. Tega so se začeli zavedati najprej v ZRN, kjer se že več let ubadajo s tem problemom. Imajo velike načrte, zato bi se svet lahko zgledoval po njih.

Svoj del k propadanju velikih površin gozdov pa prispevajo tudi naravne nesreče, bolezni ter požari. Od bolezni gozdove najbolj ogroža rak kostanjevega lubja, ki je že zelo razširjen. Možnost rešitve - posek. To pa pomeni spet nov problem, kajti pogozdovanje traja veliko dlje kot posek. Če bi hoteli pogozditi vse poseke, bi samo pri nas potrebovali 50 let.

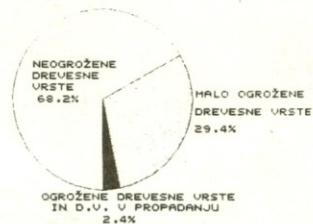
OGROŽENOST DREVESNIH VRST V SLOVENIJI

OGROŽENOST DREVESNIH VRST V KRANJU

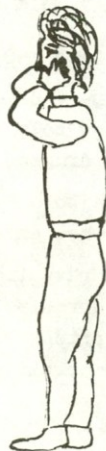
OGROŽENOST DREVESNIH VRST V MURSKI SOBOTI

Tudi požari so velik problem. Število letnih požarov prav nič ne upada. Posledice so velike in zaskrbljujoče. Iz zelenih gozdov nastajajo pustinje. Vse to nas vleče v propad. Počasi, a zanesljivo že drsimo vanj.

Že pred 100 leti je botanik Pavčič povedal: "Kdor hoče uničiti nek narod, naj mu uniči gozdove." Danes to še vedno velja, le da nas ne uničujejo drugi, ampak da z uničevanjem svojih gozdov uničujemo sami sebe.

To nam nazorno prikaže podatek, da je v Sloveniji že ogroženo 54% vrst dreves.

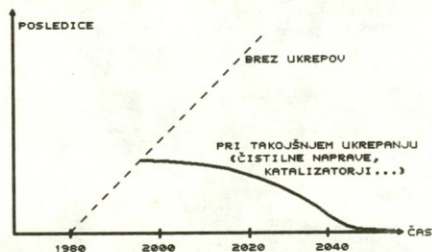

Petra ALIČ, 7.b

SOS za naš gozd

Gozd propada! Rešimo gozdove! Velike koncentracije SO_2 ! To so naslovi, ki jih zadnje čase pogosto beremo v dnevnem časopisju. Mladim novinarjem ni vseeno, ali bomo v srednjih letih vdihovali žveplo ali kisik. Odločili smo se, da o onesnaženosti in problemih z gozdom povprašamo magistra Dobreta, ki je zaposlen na gozdarski fakulteti.

- Tov. Dobre, najprej bi vas radi vprašali, koliko tržiške občine je pokrite z gozdovi?
  - V tržiški občini je približno 60 % gozdov.
- Od kdaj ugotavljajo gozdarji stopnjo in površino poškodovanih dreves zaradi onesnaženosti zraka?
  - Poškodovanost merimo od leta 1983. Sistematično pa smo pričeli z ugotavljanjem leta 1985.
- Kakšno je stanje naše občine v primerjavi z ostalo Slovenijo?
  - Stanje v tržiški občini je zelo slabo. Veliko slabše je od povprečja. Po lestvici onesnaženosti je približno na drugem, tretjem mestu.
  - Katere vrste dreves so najbolj ogrožene?
    - Najbolj ogrožene so jelke, smreke in bori.
- V preteklosti smo z naravo ravnali res malomarno. Kakšen je naš odnos do gozda danes in kakšne so možnosti, da ga ohranimo?
  - Če takoj, še v tem letu pričnemo z varstvenimi ukrepi, z vgraditvijo čistilnih naprav tudi na avtomobilih, se bo približno čez 30 let stanje vrnilo na pravo raven.

- Ne razmišljamo pa le onesnaženosti. Skrbijo nas tudi široke ceste, ki jih vsepogosteje vidimo v naših gozdovih?
- Res je. Slaba stran teh cest je, da izpodrivajo gozd. Toda tega je zelo malo, saj ceste pokrivajo le 1,5% gozdov. Naša civilizacija zahteva široke ceste. Če ne bi z moderniziranimi tovornjaki mogli priti v gozd, ne bi z njim mogli pravilno gospodariti. Torej ceste niso tako zlo, kot vsi ljudje mislijo. Današnji čas pa zahteva še več novih cest. To pomeni, da jih bodo ljudje v gozdovih še srečevali.
- Najlepša hvala za te odgovore in pojasnila. Upamo, da se še kdaj vidimo, toda že v zdravem domačem okolju.

No, pogovor se je iztekkel. Kako vam je bil všeč? Morda bo občinskim možem, če bodo brali naš članek, šinila v glavo kakšna ideja o skrbi za zdravo okolje.

Alenka GOLMAJER, 7.a

Cesta

Skozi okno gledam sivo cesto,
kako naravi jemlje mesto.

Prostor dragoceni jemlje,
prostor in z njim življenje.

Zbrisala cesta bo spomine,
se vije prek hribov v doline.
Nekoč ....

bilo namesto ceste je zeleno,
sedaj je:
cesta, prah, vse spremenjeno.

V želji, da zgradila bi bela mesta,
človeku pomagala je široka-
cesta.

Promet je gost,
zrak ni več zdrav,
zdaaj onesnažen je postal.
Glasovi hrupni se vsepovsod vrstijo,
ohranjeni naravi zadnji mir kalijo.

Vendar na svetu je še tu in tam
narava,
kjer mir je,
kjer ptiček mirno spava.

Toda narava krči se iz dneva v dan,
pogled v prihodnost se nam zdi
strašan.

Bo res nekoč izginil zadnji kos
narave,
bo konec res gmovja,ptic
in trave?!

Vprašanje obstaja težko,
vendar je rešljivo,
saj moramo svetu ohraniti-živo.

Če uničili bomo travnike,
gozdove,
kaj ostalo za prihodnje bo rodove?

Aleš ZUPAN, 8.b

Ne umizaj, moj gozd zeleni

Da, tako se začne ena od Smodetovih pesmi.

Pred štirimi leti sem stanoval še v Tržiču in gozd je bil predaleč, da bi zahajal vanj. Ko pa smo se preselili v Jelendol, sem kar ostremel. Vse poti pri nas vodijo v gozd, tisti pravi, zdravi gozd.

Kaj je lepšega kot mogočen hrast, na katerem poje ptica, pa na hektare velik gozd, kjer v jeseni nabiraš gobe?

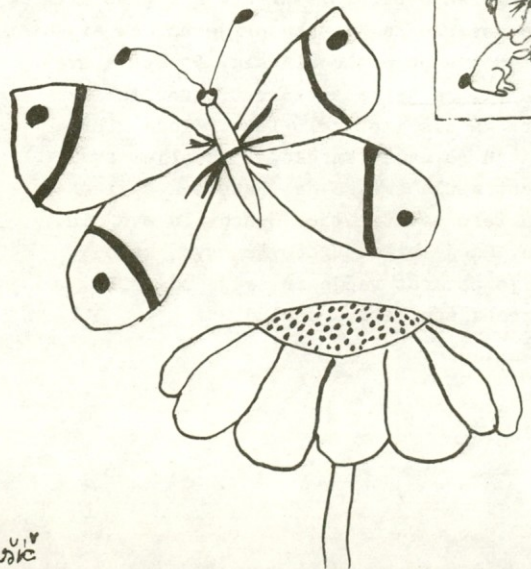
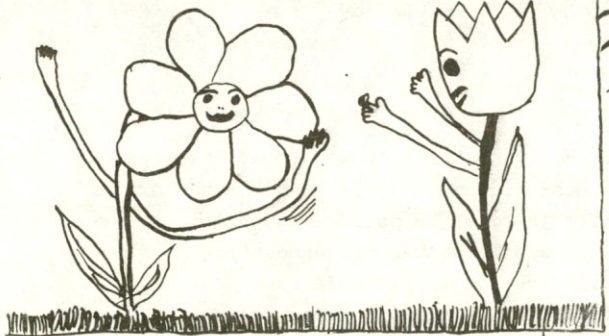
Ves gozd pri nas upravlja Gozdno gospodarstvo Kranj. Sicer se jaz ne spoznam na gozdarjenje, toda stari ljudje pravijo, da današnji gozdarji ne delajo prav. Včasih se je drevo požagalo in od njega ni ostalo nič. Danes pa odpeljejo samo hlodovino, vse ostalo pa ostane po gozdovih. In kaj temu sledi? Menda lubadar, pa še videz kvarijo veje, lubje in sevoda konzerve, ki jih delavci tam puščajo.

Tako je pri nas na vasi. Kaj pa v industrijskem mestu?

Seveda je tam še mnogo slabše. Strupeni plini se valijo iz dimnikov, iz pre mnogih avtomobilov in resno ogrožajo zrak. In kaj bo, če bodo propadli gozdovi, ki nam dajejo tako potreben zrak?

Generacije se menjajo. Pustimo jim gozd tak, kot nam ga je dala narava. Zapel bom pesem vsem ljudem, naj zakriče: "Pustimo gozd, naj zeleni.... " se konča Smodetova pesem.

ŠTEFE Danjan, 5.b

Kaja
Skunski

U gozdu

Jutro je. Sončni žarki so mi veselo posijali skozi okno v posteljo in me prebudili. Zbudil sem še brata. Oblekla sva se in odšla ven. Mitja se je domislil, da bi odšla v gozd po smrčke. In res, obula sva škornje in odšla. Bila je rosa. Na poti nama je bilo hladno. Toda na mestih, kjer je sonce obsijalo travnik, je bilo že kar prijetno toplo. Opazila sva, kako se travnik sveti. Bil je prečudovitih barv, kajti jutranja rosa, obsijana s sončnimi žarki, se je svetila kot majhni diamanti. Tudi najini škornji so bili od rose čedalje bolj mokri.

Prišla sva v gozd. Od vsepovsod sva poslušala žvrgolenje ptic. Zaslišala sva glas pivke ^{iz} bližnjega grmovja. Kar okarala sva jo, kaj kliče dež, ko pa je tako prijetno, če sije sonce. Veliko bolj pa sva bila vesela kukavice. Letos sva jo prvič slišala. Potipala sva po žepih, če imava kaj denarja. Kajti zapomnila sva si, da je mama večkrat govorila: "Ko prvič slišiš kukavico in če imaš pri sebi denar, ga boš imel celo leto." Toda midva sva bila brez denarja. Odšla sva po poti naprej. Mitja je našel smrčke. Z veseljem sva jih potrgala. Z grma pa je sfrfotala sraka. Kar prestrašila sva se je. Nato sva zagledala veliko mravljišče. Na tisoče mravelj je pridno hitelo sem ter tja. Opazovala sva jih. Želela sva poiskati vsaj eno, ki miruje. Toda zaman. Ni je bilo. Ugotovila sva, kako pridne so te majcene živalce, saj nosijo breme, ki je petkrat večje in težje od njih. Opazovala pa sva tudi drevje. Vse je bilo zeleno, prebujeno. Prava pomlad.

Odšla sva domov. Doma sva bila vsa razigrana, nasmejana in spočita. Vse to nama je dal gozd, kajti v gozdu se sprostiš in zadahaš res čist zrak. Zato varujmo gozdove, naše prijatelje, kajti tudi ti nam nudijo zdravje, veselje in pričarajo smeh na obrazu.

Robi MEGLIČ, 7.b

Voda je vir življenja

Vsako leto se v procesu fotosinteze na Zemlji porabi okoli 150.000 milijonov ton CO₂ in 120.000 milijonov ton vode. S tem rastline proizvedejo okoli 100.000 milijonov ton organske snovi in 110.000 milijonov ton kisika.

Rastline porabijo pri svojem razvoju ogromne količine vode in prav rastlinstvo je največji porabnik vode na Zemlji. Voda, ki jo zajema rastlina, je izvzeta iz vodne bilance odtoka, saj se delno vgradi v rastlino, večji del pa izhlapi v zrak. Tako, denimo, odrasla, samorasla breza odda v vročem dnevu med 300 in 400 litri, hektar bukovega gozda pa dnevno odda okoli 20.000 litrov vode.

Za mnoge organi zme je izguba že majhnega dela vode povezana z velikimi poškodbami. Kopni vretenčarji preživijo, če porabijo celotne maščobe in 50 % svojih beljakovin, poginejo pa takoj, ko izgubijo 10-15% vode. Človek lahko preživi 20 dni in več brez hrane, že štirje dnevi brez vode pa so lahko zanj usodni.

Človeški organizem potrebuje vsak dan med 2 in 2,5 litra vode, dnevna poraba na prebivalca pa znaša med 150 in 200 litri, maksimalno do 500 litrov vode.

Kmetijstvo sodi med gospodarske panoge, ki sonajvečji porabniki vode. Med velike porabnike vode se uvršča tudi elektrogospodarstvo. Ni energije brez vode!

Interju

Dne 21.4.1988 smo učenci naše šole obiskali tov. Janeza Gradišarja, ki je zaposlen na Komiteju za urejanje prostora v Tržiču. Zanimalo nas je, kaj on meni o onesnaženosti Slovenije, predvsem pa občine Tržič. Ljubeznivo nas je sprejel in nam takole odgovoril na zastavljena vprašanja:

- Tov. Gradišar, pri svojem delu se srečujete tudi s problemi onesnaževanja okolja. Ali je Slovenija glede na druge države bolj ali manj onesnažena?
- Slovenija, gledano v celoti, je v primerjavi z drugimi državami veliko bolj onesnažena. V središčih drugih držav, to je v glavnih mestih, pa je zrak slabši, ker v večini prevladujejo kemične tovarne.
- Kateri so izraziti onesnaževalci Slovenije?
- Izraziti onesnaževalci Slovenije so nuklearke in kemične tovarne. Te izločajo toplo vodo, ki je kemično neoporečna in čista. Vendar se zaradi zvišane temperature v vodah spreminja življenje.
- Kaj pa v Tržiču?
- V Tržiču pa onesnažujemo okolje predvsem mi vsi, zaradi pomanjkljivih naprav. Večji onesnaževalci pa so: tovarna Peko- zaradi kemikalij in tovarna Lepenka. Tu že imajo čistilno napravo, vendar je ne uporabljajo. Lepenka onesnažuje vodo predvsem z lesnimi vlakni.

Za sanacijo Tržiške Bistrice je sedaj v izgradnji čistilna naprava, ki naj bi začela delovati čez pet let.

Glede onesnaževanja pa še to. Ko je deželo zajela naftna kriza, smo pričeli kuriti s premogom. To pa nam je zelo poslabšalo zrak, ki nam ga do sedaj ni uspelo izboljšati. V zadnjem času čistost zraka ugotavljamo z vse več merilnimi napravami.

- V Dolgoročnem družbenem planu občine Tržič za obdobje 1986-1995/2000 smo v kartografskem delu prebrali, da sodi Tržiška Bistrica v II. oziroma III. kakovostni razred že nad Slapom.

V študiji Inštituta za geografijo Univerze Edvarda Kardelja iz leta 1981 pa smo spoznali, da je Tržiška Bistrica tako onesnažena šele južno od mesta.

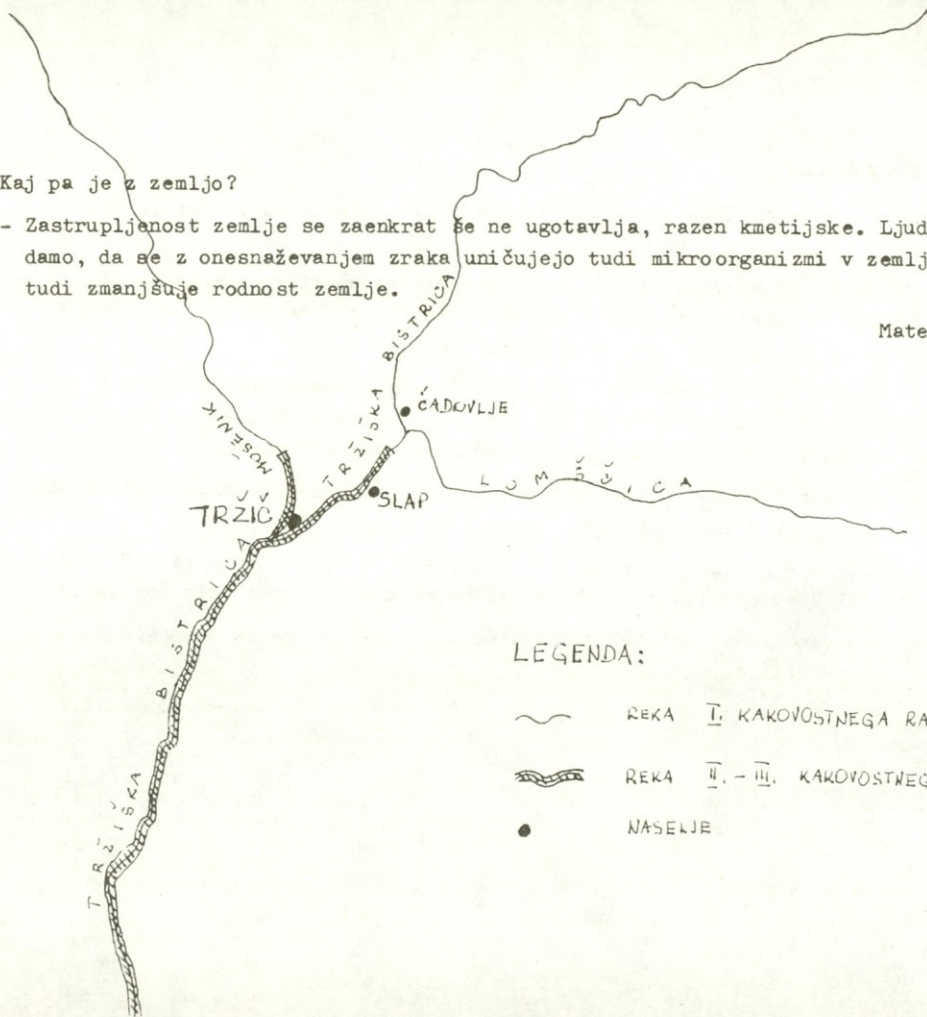
Zakaj se je kakovost reke v šestih letih v Tržiču znižala?

- Posebnih vzrokov ni, ker nad Slapom ni velikih naselij in tovarn. Zato sklepam, da smo Tržiško Bistrico verjetno onesnažili mi sami. Pred šestimi leti meritve še niso bile natančne in je Tržiška Bistrica že takrat spadala v II. kakovostni razred.
- Ali so podtalnice že onesnažene?
  - Podtalnicam se šele pri izvoru ugotavlja onesnaženost. Zato ne vemo, kako je z onesnaženostjo pod zemljo. Podtalnice so zaenkrat pri izvoru dokaj čiste, da se z njimi ne moremo zastrupiti.
- Kakšne pa so podtalnice v Tržiški občini?
  - Zaenkrat tu pri nas v Tržiču podtalnice še niso onesnažene.

- Kaj pa je z zemljo?

- Zastrupljenost zemlje se zaenkrat še ne ugotavlja, razen kmetijske. Ljudje se ne zavedamo, da se z onesnaževanjem zraka uničujejo tudi mikroorganizmi v zemlji, s tem pa se tudi zmanjšuje rodnost zemlje.

Mateja OVSENEK, 7.a

LEGENDA:

- REKA I. KAKOVOSTNEGA RAZREDA
- REKA II. - III. KAKOVOSTNEGA RAZREDA
- NASELJE

Ob Tržiški Bistrici

Naša narava je zelo ogrožena. Tega smo krivi ljudje sami. Opisal bom primer iz vsakdanjega življenja.

Reka Tržiška Bistrica bi bila lahko bolj čista. Še dobro se spominjam, kako je bila predlanskim letom dvakrat v štirinajstih dneh obarvana. Prvič je bila zelene, drugič pa temno rdeče barve. Najhuje pa je bilo, ker je poginilo veliko rib.

Kdo je bil krivec za to, ne vem, vem le, da je bil človek. Vsakdo, ki je videl Tržiško Bistrico, se je jezil, da v tovarnah bolj ne pazijo, da barv in kemikalij ne bi zlivali v reko. Pri tem isti ljudje pozabljajo, da mečljejo v reko odpadke.

Ko sem bil še majhen, sem z očkom in mamico hodil na rečno obrežje na piknik. Sedaj to ni mogoče, ker je Bistrica preveč onesnažena.

Kot član ribiške družine sem pomagal pri čiščenju Tržiške Bistrice. Toda ta naš trud je bil zaman, saj sem žalosten opazil, da je bilo čez nekaj mesecev spet zelo onesnaženo.

To kar sem opisal, so samo smeti, ki jih vidimo. Še bolj nevarno pa je onesnaževanje narave s snovmi, ki jih ne vidimo.

Andrej ŠOBER, 5.b

HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD SR SLOVENIJE

Biološka analiza vode: Tržiška Bistrica

Odvzemno mesto: Podbrezje

Datum odvzema: 2.6.1987

Opažanja na terenu: rahle pene, pod kamni črne lise

Ocena

Tržiška Bistrica spada pri odvzemnem mestu Podbrezje v beta mesosaprobno stopnjo ali v 2. kakovostni razred.

V vzorcu je prisotnih precej organizmov značilnih za čiste vodotoke, ki pa so verjetno prinešeni iz zgornjih predelov. Številčno dobro zastopani so pa tudi tipični predstavniki onesnaženih vodotokov (Nitzschia, Ulotrix, Chironomidi). Z ozirom na to in na razmere na terenu lahko to odvzemno mesto uvrstimo v 2.-3. kakovostni razred.

Datum odvzema: 26.8.1987

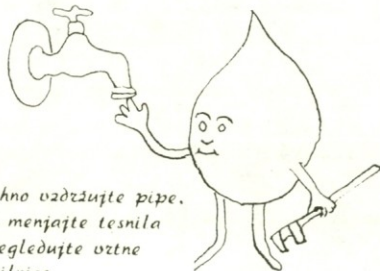
Ocena

Tržiška Bistrica spada pri odvzemnem mestu Podbrezje v oligosaprobno do beta mesosaprobno stopnjo ali v 1. do 2. kakovostni razred.

Prinešeni organizmi izboljšujejo sliko o stanju vodotokov. Z ozirom na to uvrstimo to odvzemno mesto v 2. kakovostni razred.

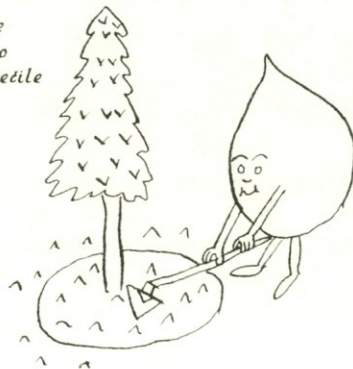
UPORABNOST VODE IZ POSAMEZNIH KAKOVOSTNIH RAZREDOV

- I. razred: Vode, ki jih lahko uporabljamo v naravnem stanju ali z morebitno dezinfekcijo, za pitje in v živilski industriji. Površinske vode tega razreda lahko uporabljamo za gojitev plemenitih vrst rib (salmonide).
- II. razred: Vode, ki jih lahko v naravnem stanju uporabljamo za vodne športe, kopanje in rekreacijo, ter za gojitev drugih vrst rib (ciprinide). Z uporabo običajnih metod obdelave vode - kondicioniranje (koagulacija in dezinfekcija) jo lahko uporabljamo za pitje in v živilski industriji.
- III. razred: Vode, ki jih lahko uporabljamo za namakanje, z uporabo običajnih metod obdelave vode (kondicioniranje) pa tudi v industriji, razen v živilski industriji.
- IV. razred: Vode, ki jih je moč uporabljati samo po predhodni ustrezni obdelavi.

Nenahno vzdržujte pipe, redno menjajte tesnila in pregledujte vrtno skropilnico.

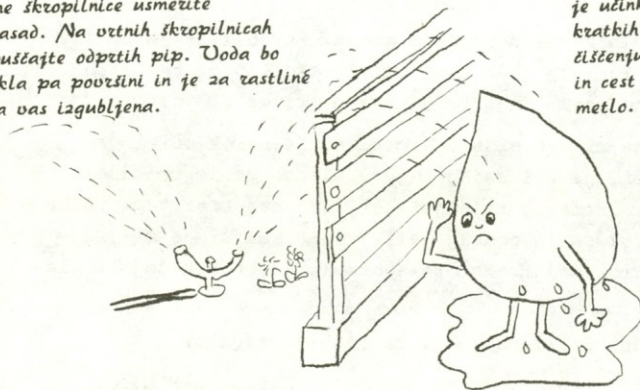
Okoli dreves izkopljite majhne luknje. Te bodo zadržale vodo in preprečile njen površinski odtok.

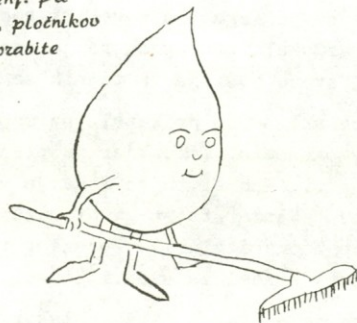
POVZROČITELJI ONESNAŽEVANJA VODA

posameznik	naravni procesi	industrija	kmetijstvo	promet
komunalni odpadki, fekalije, idr.	občasni viški snovi, npr. pri odmiranju, kalnost, ...	stranski (odveč) produkti, strupi, kovine, ...	neizkoriščeni del gnojil, zaščitna sredstva, itn.	izpuhi, olja, razlitja snovi, itn.

Ortne skropilnice usmerite na nasad. Na vrtnih skropilnicah ne puščajte odprtih pip. Voda bo odtekla pa površini in je za rastline in za vas izgubljena.

Temeljito namakanje je učinkovitejše od serije kratkih skropljenj. Pri čiščenju dvorišč, pločnikov in cest raje uporabite metlo.

U noč in nič položen, vsakdo išče svoj zven

Slikar je naslikal svoj avtoportret. Na tej sliki ni bilo oči. S tem, ko ni sebi narisal oči, nam je zagrnil ogledalo v svoj duševni svet. Tega pa ni storil z namenom, da bi nam zazkril sebe. Pokazal nam je, da sebe nikoli ni poznal, pokazal nam je svoje brezupno iskanje jaza, pokazal nam je nič.

Stopil je človek pred ogledalo. Zazrl se je v svojo zrcalno podobo. Lepe modre oči so se lesketale v prečudoviti jutranji zarji. Pogledal je globlje v oči in opazil, kako izginja lesk, ki mu črnina zakriva modrino njegovih oči.

"Kje si, človek? Kam si šel?" je kriknil. Ob odmevu groze se je zatreslo ogledalo. "Pokaži se mi! Obljubim, da ti bom zvest."

Prošnja se je izgubila v veliki sobi. Zajela ga je nepopisna groza. Zgrudil se je na tla in se je razjokal, kot otrok se je razjokal. Pa, saj je bil otrok. Brez cilja je taval po tem svetu, svetu nasilja in temnih senc, svetu groze in strahu, svetu, ki ga ni razumel.

Temni oblaki so se prikazali na sebu, sonce ni več sijalo. Pomel si je otrok oči in se je zazrl v ogledalo. Tam, kjer je prej stal on, je bil sedaj tujec. Hladno ga je prebadal s temnimi očmi. "Kdo si, tujec?" ga je vprašal. "Pomagaj mi najti oči. Kaj naj brez tega leska modrine ... " Vendar tujec ga ni razumel. Začel se je oddaljevati, vedno manjši je bil, dokler ni popolnoma izginil. "Počakaj, tujec! Vrni se! Rad bi te spoznal." Z brezznačajnim glasom je človek kričal za svojim ničem.

Sonce se je prikazalo izza oblakov in sončni žarki so padli na razbito zrcalo.

Marko SLAPAR, 8.b

Strah ima velike oči

Zaprta v stanovanje. V meni se mešajo občutki strahu in želje po nečem ali nekom, ki bi mi stal ob strani. Bele stene me utesnjujejo. Vame strmijo nevidne oči. Strah narašča in čutim, kako me vse bolj tišči k tlom. Svetla zvezda na nebu, ki ji pravimo sonce, počasi ugaša. Po stanovanju se začno sprehajati sence dreves in oblakov iz sadovnjaka. Spomnim se, da sem to že doživljala, a prvič sem ~~senso~~ razumela, jo videla in občutila v sebi.

Strah ima velikanske, strašne oči, pravijo. Ko opazujem sprehajajoče se sence, ki sem in tja splezajo na omaro in še višje, mi moja domišljija še ne da miru. Sence so kot strah. Brez prave oblike se spravijo nad mladega človeka in ga tako strašijo, da si komaj še upa želeti. Življenja.

In strah v meni je tako velik, tako močan in težak, da kljub obupu iz grla ne spravim niti glasu, kaj šele krik.

Takrat stopi v sobo mama in jaz si oddahnem.

Misli se rešijo na travnik in k soncu!

Janja FONGRAC, 8.b

Steze mojega otroštva

Steze so poti,
tenka njih je sled.

Steze mojega otroštva peljejo v gozd,
pisan svet.

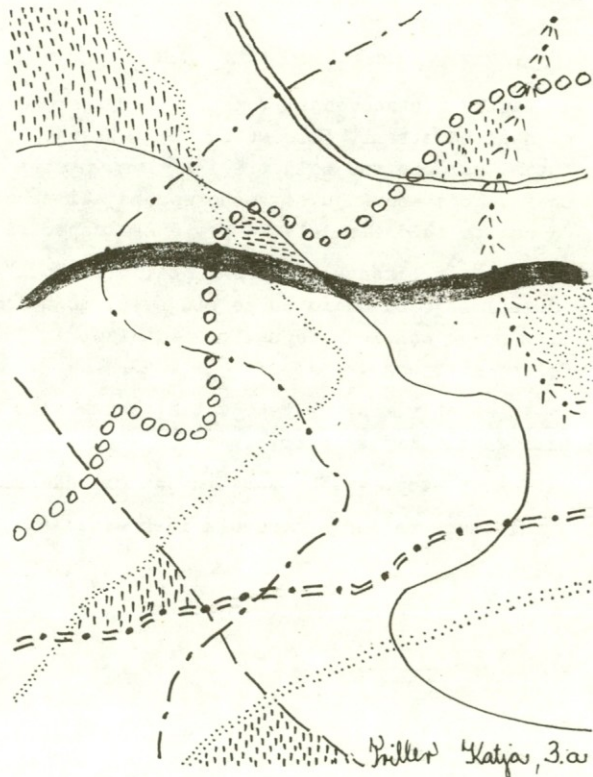
To je kraj,
kjer ni mame ne očeta ne oštevanj
ne zadreg,
ki se sprehajajo doma in v šoli.

Praprot zelena in mir povsod,
raj, kjer rastejo igre, strgane hlače,
izgubljeni nožički.

Nabiramo gobe, robide, maline
v tem večno mladem svetu -

na stezah mojega otroštva.

Klemen NUČIČ, 5. b.

Turizem smo ljudje

Danes pravimo, da je turizem industrija. Toda ne tista hladna in brezosebna, temveč topla in človeška. Zidovi brez prijaznosti, brez domačnosti, brez kruha in soli ne pomenijo nič.

Turist je pripravljen marsikatero našo napako spregledati, nikoli pa ne bo pozabil, ali je bil deležen gostoljubja ali ne, ali je bil prijazno sprejet in bil pri nas zaželen. S tem osnovnim vtisom odhaja iz naše dežele z odločitvijo, ali se bo še vrnil k nam ali ne.

V deželi, kjer naj bi cvetel turizem, morajo imeti ljudje svojo deželo radi. Vsi prebivalci Slovenije moramo čutiti, da tej deželi, kjer živimo in delamo, pripadamo, da je to naša, moja dežela. Le če tako čutimo, smo pripravljeni za to deželo tudi kaj storiti, da bo ostala lepa, čista, zelena, zanimiva: čuvati njene prirodne lepote, njene kulturne in druge spomenike, negovati njene tradicije in običaje.

Zapomnimo si:

V turistični deželi se moramo najprej dobro počutiti sami, šele potem bodo v njej srečni tudi naši gostje.

In kar naenkrat bo Slovenija postala dežela prijetnih in prijaznih ljudi, dežela, kjer se bomo dobro počutili mi, domačini, in tudi turisti.

Želimo si, da bi bilo tako, pravzaprav verjasmemo in imamo skrit in lep občutek, da to vse bolj spoznavamo vsi Slovenci.

Dušan JANC, 7.b

Križe

Moj oči pravi, da so Križe najlepši kraj na svetu. Tudi jaz imam rada Križe.

Naši pradedje so zelo cenili radovitno zemljo. Prve kriške hiše so stisnili v hrib nad kriškimi poljem pod Poljano. Ta del Križev se še danes imenuje "Na ulcah", ker so bile hiše stisnjene kot v ulicah v mestu. Včasih so bili Križani največ kmetje. Kasneje so se ukvarjali s "furmanstvom" in so s konji vozili razno blago čez Ljubelj na Koroško in nazaj. Pozneje so se ukvarjali z nogavičastvom in od nedavnega ter še danes s čevljarstvom.

O Križah govori nekaj legend in pravljic. Ena najstarejših je tista o jezeru in dveh planšarjih na Kriški gori. Pravijo celo, da tudi povest o Miklovi Zali iz turških časov izvira iz Križev. Miklova Zala naj bi bila doma "pri Primavžu", kmetiji blizu sedanje trgovine v Križah.

Tudi nekaj slavnih mož se je rodilo v Križah. Najbolj znan med njimi je Ignacij Hladnik, slovenski skladatelj, ki se je rodil na domačiji "pri Tomšetu".

V času NOB so se Križani častno odrezali. Mnogi med njimi so bili partizani. Jože Fink je kriški prvoborec. Uro hoda nad Križami je vasica Gozd, ki so jo Nemci leta 1944 požgali, vaščane pa izselili. Na čas NOB spominja v Križah spomenik, ki ga je izdelal partizanski pisatelj Tone Svetina. Spomenik stoji tik ob naši šoli, ki nosi ime po partizanskem Kokrškem odredu.

Danes so Križe že velik in lep kraj. Raztegnjene so od Pristave pa skoraj do Seničnega in od Poljane do Retenj. Naši starši hodijo na delo v Tržič, Kranj pa tudi v bolj oddaljene

kraje. A tudi v Križah imamo v stari šoli tapetniški obrat, na Retnjah tovarno cevi in v središču Križev sedež kmetijske zadruga. Imamo tudi majhno samopostrežno trgovino pa pošto, mesnico, trgovino kmetijske zadruga, šolo, vrtec, športno in tenis igrišče. V Križah deluje tudi mnogo društev in organizacij, od katerih so najbolj znana društva Partizan, planinsko društvo, gasilsko društvo, taborniki in mladinci.

Marsikaj v naših Križah bi bilo lahko še boljše in lepše urejeno. A tudi na takšen domači kraj sem ponosna.

Martina KAVAR, 4.a

Sebenje

Sem Miha Jazbec. Stanujem v Sebenjah in hodim v tretji a razred v OŠ Kokrški odred v Križah.

V našo vas ne zahaja veliko turistov. Če bi se pri nas ustavil turist, ki naše vasi ne pozna, bi ga popeljal po njej in mu jo razkazal.

V vasi imamo teniško igrišče. Na njem prirejajo tudi turnirje.

Vredno si je ogledati tudi Mahavov grič, kjer stoji spomenik v spomin Titu. Pot, kjer je hodil Tiho, se imenuje Titova pot.

Tudi veliko Kriško polje je zanimivo. Na njem pristajajo zmajarji, ki poletijo s Kriške gore.

Tudi fotografija stoletne lipe bi bila za turista lepo spomin na našo vas.

Pomlad pa je zelo lepa tudi na Blatah. Vsa so v beli barvi zvončkov, ki se takrat razcvetijo.

Miha JAZBEC, 3.a 47

Jelendol

Naš kraj je Jelendol. Je majhen, od Tržiča je oddaljen sedem kilometrov. Do njega prideš po cesti, ki pelje skozi Čadovlje in Dolino.

Pred vojno se je imenoval Putrhof. V tistem času je v njem živel tudi baron Born z družino, ki je tu zgradil grad. Zgradil je tudi cesto in tunel v Dolžanovi soteski. Prebivalci, ki so bili v Jelendolu in Dolini že pred baronom, so imeli namesto tunela poseben most, ki se je imenoval Hudičev most. Baron Born je zgradil tudi žago in železnico iz Medvodij do Jelendola. Pri njem so delali vsi delavci, ki so živeli v Jelendolu. Za gradom je imel tudi grobnico, v kateri je pokopan njegov oče. Ker je bil Žid, se je moral ob začetku vojne izseliti. Med vojno so partizani grad požgali, da se ne bi v njem naselili Nemci.

Vso to zgodovino sta mi pripovedovala stari ata in oče. Tudi mi danes živimo v gradu, čeprav nismo graščaki, ker so v gradu zgradili stanovanja.

Pod gradom je speljana cesta, ki pelje na Kofce, ena pa se tu odcepi za Medvodje.

V naš kraj večinoma pridejo turisti, ki so si prišli ogledat Dolžanovo sotesko, nato pa se pripeljejo še naprej.

Meni je naš kraj všeč zato, ker se mi zdi lep in ker imam tu veliko prijateljev.

Borut KAVČIČ, 3. b

Lovski turizem

Moj stari oče je lovec in mi je že večkrat pripovedoval, kako je vodil razne goste na lov. Od teh je bilo tudi veliko inozemskih lovcev. Naša lovišča so namreč zelo bogata na divjadi. Zato naši lovci odstopijo večje število velike divjadi za odstrel inozemskim lovskim gostom. Seveda se naši lovci dobro zavedajo, da divjad krasi naše gozdove in gore. Vsega tega marsikatera velika država nima.

Vsak inozemski lovski gost mora plačati odstrel po zelo visoki ceni in to v inozemski valuti.

Za primer mi je stari oče povedal, da je bil lansko leto uplenjen v lovišču Jelendol jelen, za katerega je gost iz tujine moral plačati staro milijardo dinarjev. Seveda so lovci pri tem silno natančni in nikakor ne dopuste, da bi s prodajo o od strelcev osiromašili našo naravo. Po drugi strani pa je naše gospodarstvo močno zainteresirano, da se tudi na ta način pridobijo potrebna devizna sredstva, ki so nujna za uvoz raznih polizdelkov in raznih specialnih strojev. Lovci sami s temi devizami kupujejo orožje in municijo, ki jo je možno dobiti le v inozemstvu. Delno pa iz izkupička lovskega turizma kupujejo novo živo divjad za popestritev lovišč.

Miha RAKAR, 5.b

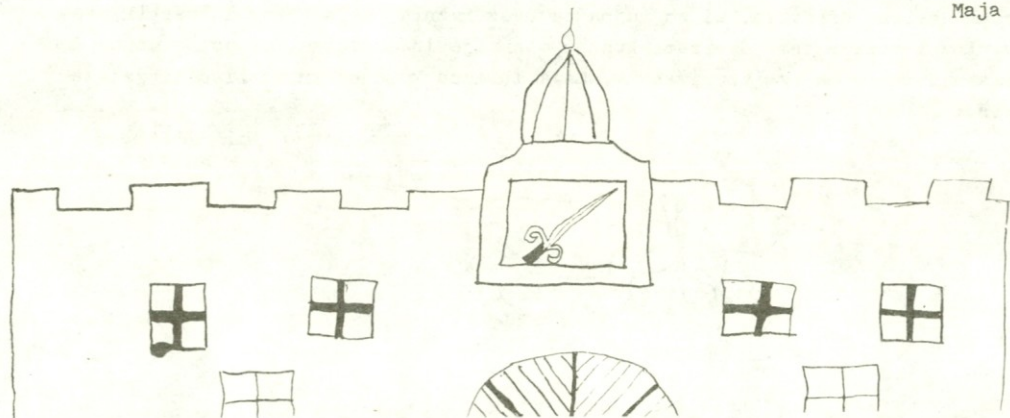

Duplje

V naši vasi imamo dve vrsti turizma. Prvega je postavil na noge Mirko Teran, Trnovčev ata. Nekdanji mlin so spremenili v gostišče Trnovec, kamor zaide marsikateri turist. Gostišče Trnovec stoji ob reki Tržiški Bistrici. Okoličani in drugi v kamp pestavijo počitniške prikolice in tam počivajo in uživajo. Od maja do oktobra kamp živi najbolj ob koncu tedna. Pozimi pa je okrog sedemdeset prikolic spravljenih pod streho. Pri Trnovcu so poleti tudi pikniki.

Le dobrih deset minut oddaljen od turizma na kmetih je nekdanji dupljanski grad. Sedanji lastnik Ljubljčan je s sinom obnovil nekdanjo graščino. Po domače se reče pri Ogradovcu. Danes je gradič poznam po vsem svetu, predvsem zaradi slik akademskega slikarja Franceta Slane, ki ima v gradu stalno galerijsko zbirko. Oglede si jo hodijo ne le domačini, ampak tudi ljudje iz tujih krajev. Celo Američani so bili že dvakrat v gradu. Spomnim se, da nas je tovarišica v tretjem razredu peljala na ogled gradu. Takrat sem prvič razumela, kako pomembna je za nas beseda turizem.

Maja KUNŠIČ, 5.b

Nič odzvanja v temo

Noč. V sebi čutim praznino. Nič, ki me navdaja s strahom. Zakaj je moje življenje včasih tako prazno, tako brez pomena? Nič je v meni globoko zakopan. Čutim ga v duši, srcu, zavesti in sem izgubljena v temi. Če življenje predolgo časa živi v temi, postane brezvredno in takrat je bolje, da ga ni. In čisto vsako življenje lahko zatava v tako temo. Če se izkoplje iz tega brezna pogube, se reši in šele takrat dobro zaživi, v življenju veliko doseže ....

Če začneš iskati nič, se ti lahko zgodi, da se tvoja pot iskanja ustavi pred zidom in poti naprej ni, nič ne moreš priti do dna.

Nič se lahko zameša tudi v ljubezenske niti in jih natrga. Med dvema ljubljenima človekoma se začne delati prepad. Ta prepad se širi in širi, dokler ta dva človeka ne začutita v sebi nepojasnljive praznine in zopet začneta iskati že izgubljeno srečo in ljubezen. A kaj če se ta praznina ne napolni z nekdanjo ljubeznijo? Nekdanje srečno zaljubljena človeka si postaneta tujca in kljub temu se še večkrat spomnita preteklosti. A v njuno vročo ljubezen se je vpletel nič in to ljubezen počasi dušil, dokler ni ta na koncu umrla.

A mi smo še mladi, verjamemo v popolno srečo in ljubezen. Naša ljubezen je še neizkušena, nedozorela, a je naša prva preizkušnja. Večkrat se sprašujemo, kaj imamo od tega, da smo zaljubljeni. Nič, bi si lahko odgovarjali. A ravno brez ljubezni ni v našem srcu nič. Brez ljubezni ni nič. Daje nam upanje. Nič živi, le slutimo ga v stvareh okoli sebe, sami si ga postavimo. Življenje v prihodnost si slikamo le v slaabi luči, ničevo.

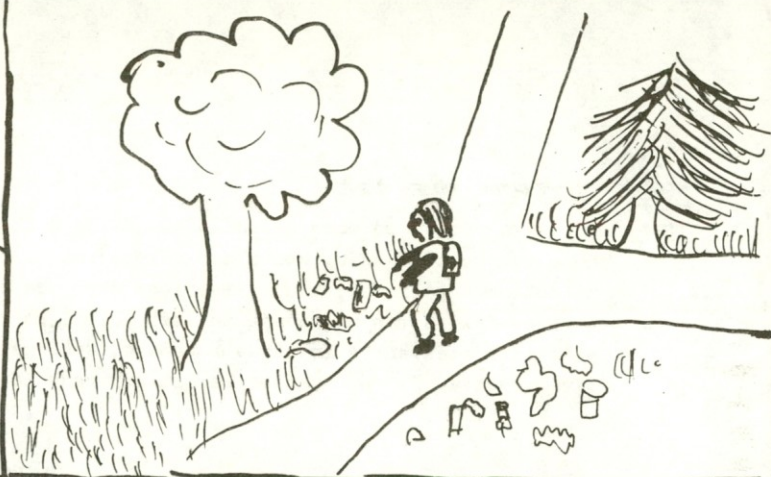
Tina KOŠNJEK, 8.b

Pridi, prijatelj

Turizem smo ljudje. Vsaj tako pravijo, pa čeprav to pri nas ne drži. Turiste skušamo privabiti k nam s pomočjo reklamnih obvestil. Pri reklamah pokažemo le lepo plat našega turizma, slabi pa se vsi na daleč izogibamo. Res, da je obiskano Jadransko morje, prav tako gorski svet. Toda zamislimo se: ni več tako modro, odkar vanj spuščajo kanalizacijo in druge najrazličnejše strupene snovi, gore niso več tako lepe zaradi ljudi, ki hočejo imeti rože le zase in zaradi tega rož v gorah kmalu ne bo več videti prav nikjer. Res je, da se nekateri med nami trudijo za bolj čisto okolje, zrak in okolico, toda drugi počno ravno obratno. Morali bi nam biti za vzgled mladi iz jeseniške občine, ki turiste sami vodijo po svojem kraju, jim odkrivajo lepote in znamenitosti. Vredno bi jih bilo posnemati. Kako pa je pri nas? Akcijo za čisto okolje priredimo le enkrat, v skrajnem primeru dvakrat na leto, čeprav bi jo morali kar vsak dan, saj ljudje gotovo mislijo, da je vse skupaj en sam velik, velik smetnjak, ki se sam čisti. Rekli mi boste, da sem preveč stroga, vendar mislim natanko tako, kot sem napisala, hkrati pa pozivam vse tiste, ki nam je še kaj do tega, da ostane Slovenija čista dežela. Na sončni in ne na senčni strani Alp, da naj bodo za vzgled vsakomur in v vsakem času v čistoči okolja in ljubezni do narave, kajti šele takrat bomo lahko ponudili turizem. Vabim vse prijatelje Slovenije in nekaterih njenih lepot na obisk v naš kraj, ki res ni čisto tak, kot sta Bled in Bohinj. Imamo pa prelepe gore, ki nas obdajajo z vseh strani. Najbližja nam je Kriška gora, s katere je prečudovit razgled daleč naokoli. Gotovo boste opazili tudi svoj kraj seveda, če le niste preveč daleč doma.

Pridite, prijatelji! Ne bo vam žal.

Nataša ŠTEFE, 6.a

Sram me je

Vsako pomlad se pred našimi očmi odviija čudež. Narava ozeleni in zacveti, vse se prebujava v novo življenje. Hodim med zelenečimi tratami in hišami ter opazujem naravo. Nikjer ni nobenega papirčka, vreč, vsak lepo skrbi za red in snago. Ta skrb pa seže samo do vrtnega ograja. Malo stran v grmovju pa leži polomljen otroški voziček, stara avtomobilska guma, plastična steklenica in strgana copata. Vmes pa kuka šop trobentic, plavi jeternik se pozibava v vetru - jaz pa zardim. Zardim od sramu in jeze zaradi takšnega odnosa do narave.

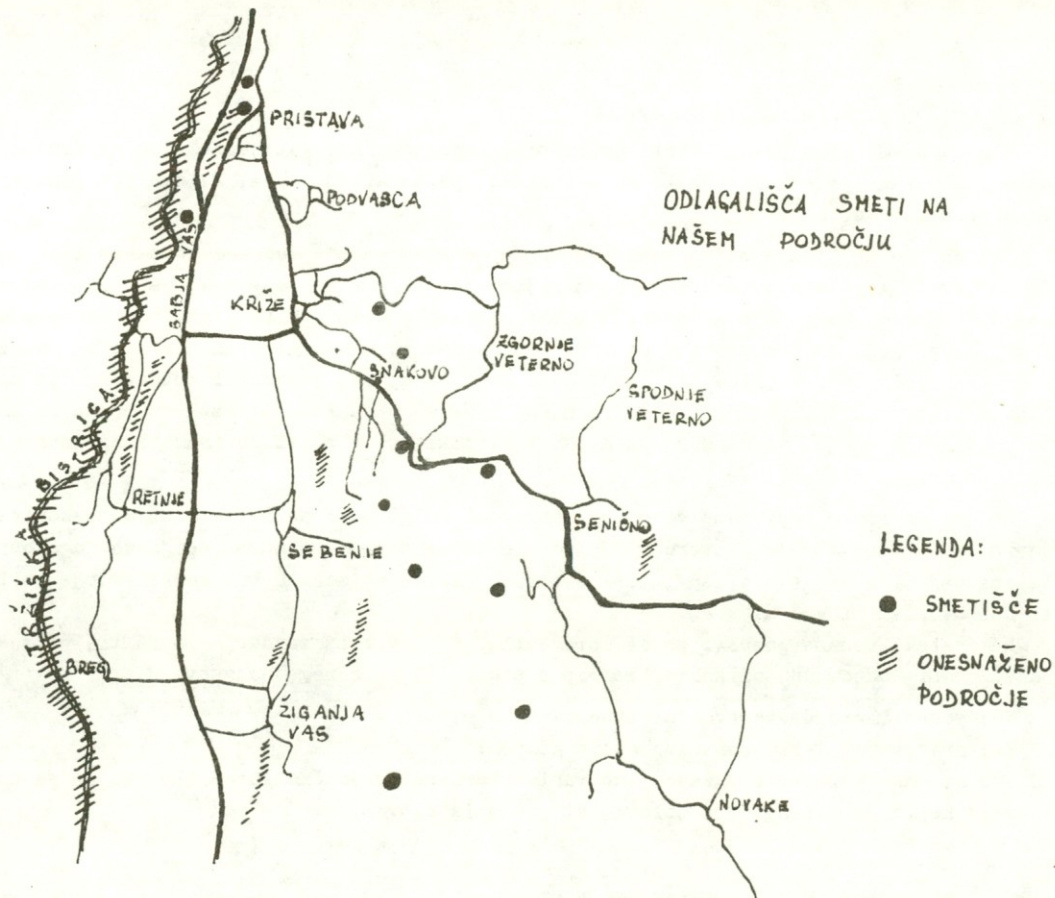
Špela ŽEPIČ, 5.b

U naši vasi

Vsaka vas in njeni prebivalci si po svoje prizadevajo, da bi bila čista in lepa. Posebno se ponašajo vasi s središčem, ki je okrašeno s cvetjem in vsem lepim. V moji vasi pa je sredi vasi smetišče, ki je nastalo po zaslugi kriške trgovine. Iz košev za smeti vsak dan prihaja smrad, smeti ležijo povsod okrog hiše. Po nepometnem dvorišču in zasvinjanem vrtu, po prepolnih koših za smeti pa se drenjajo insekti, ki potem pristajajo na kosih kruha, ki ga vaščani kupujemo in jemo. Zastrupljamo se počasi in neopazno. Iz malih zanikrnosti človeštva pa raste vedno večja ekološka katastrofa.

V naši vasi mali smetnjaki, v naši državi pa atomske centrale! Mar ni to isto! Kdaj bodo naši starši začeli misliti na svoje otroke in vnuke? Mar nimamo vsi enakih pravic do življenja?

Manca JAZBEC, 5.a

Razmišljanje o turizmu.

Dan za dnem parko javnih občil poslušamo, kako lep in bogat je naš košček zemlje, toda ali mi znamo prisluhniti oziroma ali znamo spoštovati dobrine, ki nam jih ponuja okolje, v katerem živimo.

Za vse to smo ljudje največkrat gluhi. Ko se kdaj pa kdaj ozremo po naših lepih gozdovih, že na prvi pogled ugotovimo, kako neusmiljeno jih človek uničuje z industrijo. Vse manj je košatih smrek, izginjajo lepe vitke breze. Tišino v gozdu pa so prekinile neštete motorne žage, ki žanjejo naše bogastvo. Ob vsem tem se nam povesi pogled in obstane na obsežnih površinah polj in travnikov, ki izgublajo svoj sijaj pod strašnimi buldožerji in ogromnimi betonskimi zgradbami. Nekdaj lepe travniške rože so utrujene od cestnega prahu in nihče nima usmiljenja zanje, še najmanj pa mogočni dimniki, ki jim dan za dnem ponujajo svoj neprijeten vonj. Kaj pa naše reke?

Ob tem se lahko popolnoma zgrozimo. Na svoji dolgi poti doživljajo strašne udarce. Sprejeti morajo vse, kar je človeku v napoto, in če se ozremo na našo lepo Savo, ugotovimo, da že zdavnaj nima več svoje lepe, zdrave barve. Ribiči so morali spraviti svoje palice, kajti njihov plen ni več mikaven.

Nekoč tako cenjene postrvi so se spremenile. Njihov vonj zavdarja po nafti, po tekstilni barvi in ni čudno, da tolikokrat beremo o poginu tega rečnega bogastva.

Kaj torej imamo še lepega, naravnega?

Kaj pravzaprav lahko ponudimo našim gostom?

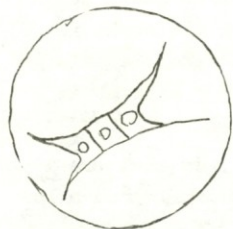
Zdi se mi, da velikokrat lažemo, ko vabimo turiste na sončno stran Alp, ko pa se dan za dnem v zraku kopičijo veliki črni oblaki, ki jih dela človek.

Morda bi nas rešila vsaj naša prijaznost, pestra ponudba. Toda tudi tu smo žal zelo pri repu. Gostilne so več ali manj zanemarjene, ko jih ljudje potrebujejo, zaprte ali pa nas že na vratih pozdravi gostilničar s svojim neprijaznim: "Nimamo." Ja, res je, turizem smo ljudje, toda kakšen je ta turizem in kakšni smo ljudje?

Kdaj bomo dozoreli za prave odgovore na ta vprašanja?

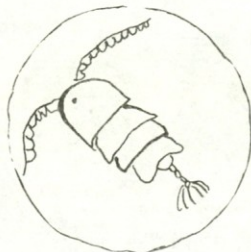
Če boš uničil

Ditka BENEDIČIČ, 5.b

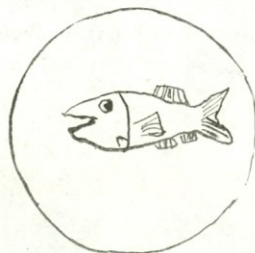

alge

rakce

ribe

boš uničil človeka

Kako zelena je bila moja dolina

Stopil je človek k oknu in se zazrl v daljavo. Prelepa gorata pokrajina se mu je naslikala pred očmi. Kmalu je opazil, kako je začelo rumeniti listje in nenavadna megla se je povlekla v dolino. Iz megle so rasli dimniki in metali svoje sence proti nebu. Sence so se razvlekle in zakrile sonce s svojimi temačnimi podobami. Pred človekom je nastala tema, zato je vzel neonsko luč, ki mu je v raznih barvah osvetljevala železne ptice, ki so krilile s perutni. Toda senca se je naselila tudi v človeku in iz njega izrinila ljubezen. Rasla je in rasla. Oblikovala se je v najrazličnejše podobe. Nazadnje je iz telesa izrinila človeka in ostal je strah. Človek se je zazrl v roke in ni doumel, da je vse to njegovo delo. Zapekla ga je vest in začel je reševati, kar se je dalo. Toda ugotovil je, da je reševanje naporno in da nima pomena, zato si je raje omislil masko, za katero se bo skril.

Omislil si je reklame, ki so govorile o lepotah dežele in tako je pozabil, da živi sredi betona, v katerega se vsak dan bolj pogreza. Dozidal si jo je in s to masko stopil pred ogledalo in ogledalo je počilo.

Marko SIAPAR, 8.b

Nenavadne sanje

Večkrat odidem v gozd na sprehod. Poslušam žgolenje ptic, šepetanje vetra, skrivnostni pogovor dreves. Opazim mravljo. Kakšna volja in napor. S težavo vleče za sabo tanko slamico. Pade ji na tla, jo pobere in neutrudno nadaljuje svojo pot.

Srečujem še veliko drobnih, komaj vidnih živalic.

Opazujem cvetice, prebujajoče popke na vejah ter vse rastline, ki se bore, da čimprej zrastejo. Ostrmim. V globini prepada teče potok. Nemirno preskakuje vsak kamen, vsako oviro, ki mu je na poti. Vprašam se: "Le kje izvira ta nemirnež?" Opraskana in potolčena se prebijem do struge. Z veliko vnemo gazim po njem. Kmalu odkrijem pritok tega potoka. Zadovoljna zaradi čistosti vode škropim sebe, trave in pisanega metulja.

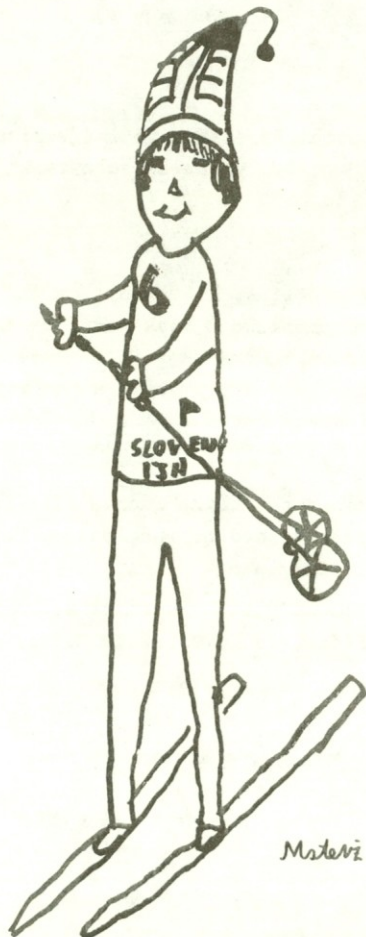
A že po prvem ovinku me zaboli pri srcu.

Na travniku, ki je pravzaprav otok, leži vse polno odpadkov. Tu ne manjka niti star kavč niti pokvarjeno motorno kolo ne razbita čelada. Nekaj časa se otožno razgledujem po smetišču, potem pa se od utrujenosti usedem v travo in položim glavo v dlani.

Okoli mene je nenadoma vse čisto, pospravljeno, urejeno. Tržiška Bistrica se od izvira do izliva lesketa, po ulicah mesta ne leži niti en papirček, iz tovarniških dimnikov uhaja neškodljiv dim.

Odprem oči in spoznam, da so bile le sanje.

Vsa zadihana pritečem domov. Odidem v sobo, buljim v knjigo, z mislimi pa sem pri kupu odpadkov, ki bodo zasuli svet.

Matevž Langus, 7. b

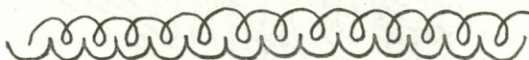

Monika Štani, 2. b

Dnevnik

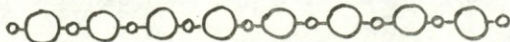
Čeprav je še zima, sta danes pri nas pokukala iz zemlje dva majhna drobcena zvončka. Gotovo sta se zmotila, saj še ni pomlad. Zvončkov sem bila zelo vesela.

Vera KASTIGAR, 2.b

Danes me ne bi spoznali. Moj obraz je pikast. Imam rdečke. Ne morem v šolo. Tudi moj bratec Matic ima rdečke. Kako zoprno je, če si bolan.

Janez ALJANČIČ, 2.b

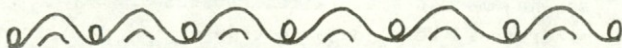
Med počitnicam sem imel veliko smolo. Padel sem in si odlomil zob. Z mami sva šla k zobozdravniku. Malo sem se bal. Vse se je srečno končalo.

Janez AUŠER, 2.a

Prvi teden počitnic smo potovali z očijevim tovornjakom. Z bratcem sva šla z njim v Koper in Novi Sad.

Miha MELIHEN, 2.a

Rad igram tenis. Tenis igram z žogico in loparjem. Uči me očka. Igram ga s prijatelji. Kadar igram tenis, sem vesel.

Tjuš ALJANČIČ, 1.c

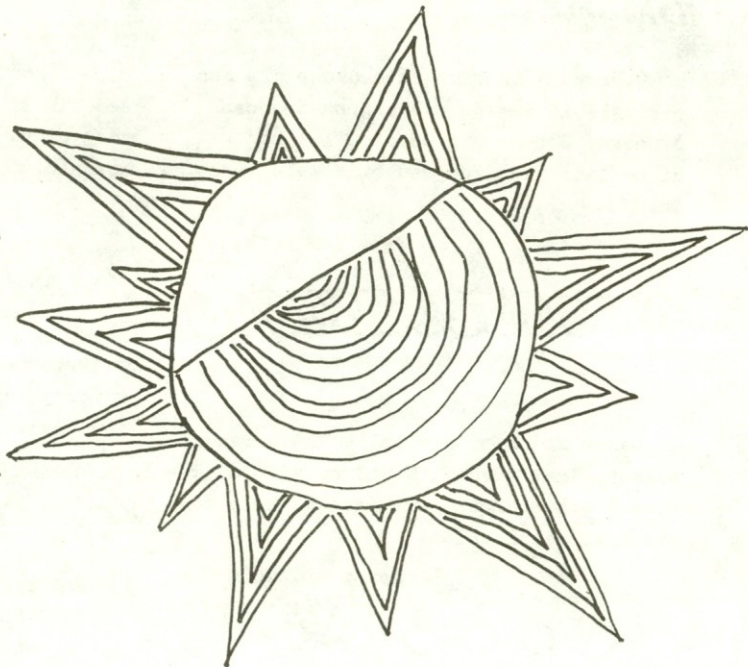

Pomlad

Najlepši letni čas je pomlad. Sonce nas pogreje s toplimi žarki, vsa narava se začne prebujati. Vsi, ki imajo polja, travnike, vrtove pograbijo vse, kar se je nabralo čez zimo. Vsak, ki ima svoj vrt uredi gredice in poseje zelenjavo.

Travniki postajajo vsak dan bolj zeleni. Razveselijo nas prvi zvončki in trobentice. Narava je spomladi najlepša, zato se radi sprehajamo med travniki in cvetočimi drevesi. Vsi ljudje postajajo veseli, kakor, da bi se še enkrat rodili. Lepo je, če znamo čuvati to, kar nam ponuja narava.

Simon ŽEPIČ, l.a.

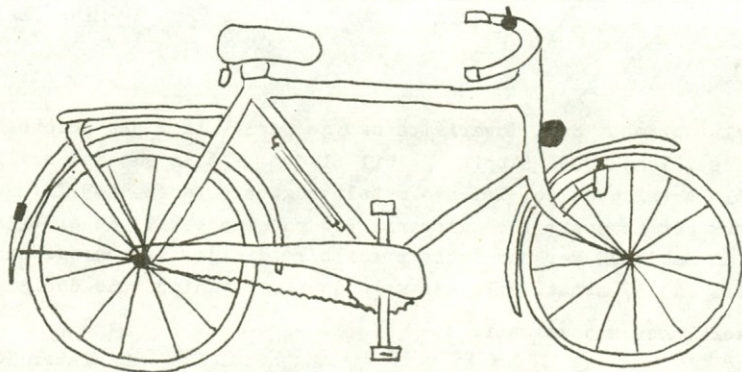

Kalan Luka, 2.b

Moje kolo

Spomladi , ko je sneg skopnel, smo pospravili smuči in sani. Vsi otroci so se začeli voziti s kolesi. Tudi jaz sem pripeljala iz garaže moje kolo. Bilo je staro. Z njim nisem mogla na cesto. Niso mu več delale zavore. Bila sem žalostna, ker so imeli vsi otroci lepša kolesa od mene. Prosila sem mamico in očija, naj mi kupita novo kolo, ker se staro ne dá več popraviti. V petek smo šli v Tržič pogledat kolesa. Hotela sem imeti roza kolo s prestavami. A kolo je bilo za mene preveliko. Nato smo se odločili za manjše kolo srebrne barve. Bila sem ga zelo vesela. Z njim grem lahko v trgovino. S kolesom se vozim tudi v šolo.

Katja MOHORČIČ, 3.b

Kurirčkova torbica na poti

Kurirčkovo torbo nosimo v spomin na kurirčke, ki so nosili pošto med vojno. V razredu smo izbrali tri učence, ki jo bodo nosili. Med njimi sem bil tudi jaz.

Kurirčkovo torbo smo nesli čez polje na Mahavov grič, kjer so nas čakali učenci iz tretjega b. razreda. Ob poti ni bilo zased.

Po drugi šolski uri smo imeli v šoli miting. Nastopilo je veliko učencev. Pevski zbor je zapel partizanske pesmi, govoril nam je tudi borec o času vojne. Po mitingu smo si ogledali razstavo, ki so jo pripravili vojaki.

Bil sem vesel, ker sem bil izbran, da sem nosil Kurirčkovo torbo.

Miha JZABEC, 3.a

Obrambni dan

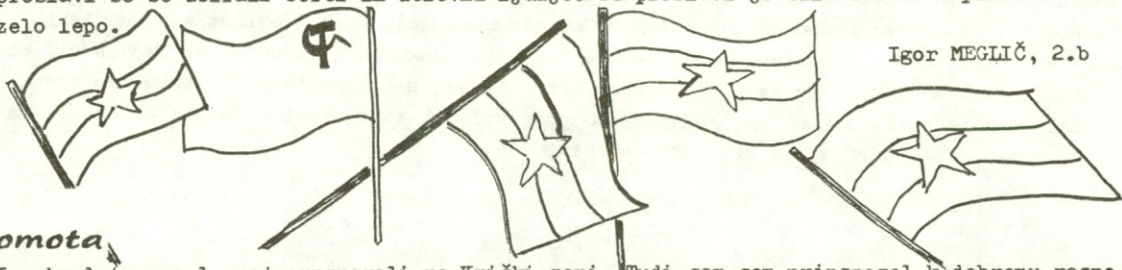
V četrtek smo imeli obrambni dan. Tovarišica nas je razdelila v pet skupin. V naši skupini je bilo šest učencev. Vodja naše skupine je bil Slađan. V šoli smo se zbrali ob pol devetih. Po malici smo šli v telovadnico. Tam smo metali žogice v tarčo. Dobili smo list, na katerem je bila napisana pot in postaje z nalogami. Vso pot smo tekli, da bi bili čim hitrejši. Pomagali smo Igorju in Matjažu, ker sta imela premalo kondicije. Vse naloge smo hitro in uspešno opravili. Tekli smo 37 minut. Bili smo zelo žejni. V kuhinji smo dobili čaj.

Zelo smo bili veseli, ker smo zmagali.

Peter POBEŽIN, 3.b

Praznovanje 1. maja

Pred praznikom dela smo izobesili zastave. Zvečer so po hribih zagoreli kresovi. V nedeljo zjutraj nas je zbudila budnica. Na prvega maja je bila proslava na Brezjah pri Tržiču. Na proslavi so se zbirali borci in delovni ljudje. Po proslavi je bila zabava s plesom. Bilo je zelo lepo.

Igor MEGLIČ, 2.b

Pomota

Lansko leto smo 1. maj praznovali na Kriški gori. Tudi sam sem pripomogel k dobremu razpoloženju. Stali smo ob kresu in se pogovarjali. Zagledal sem svojega prijatelja. Mamico sem prosil, če grem lahko k njemu. Kmalu sem se vrnil na mesto, kjer sem zapustil svojo mamico, očka in sestro. Prijel sem jo za roko in ji pričel razlagati, kaj mi je prijatelj povedal novega. Tedaj sem zaslišal smeh za seboj. Uzrl sem se in zagledal, kako se mi mamica in vsi ostali smejejo. Takrat sem le pogledal, koga sem držal za roko. Držal sem neznano nasmejano gospo. Svoji nezgodi sem se nasmejal tudi sam.

Igor MALL, 3.b

Moj pes Reksi

Imam zelo priljubljenega in nagajivega psička z imenom Reksi. Zelo ga imam rada, zato ga nikoli ne mučim. Reksi je nemški ovčar brez rodovnika. Čeprav je brez rodovnika, ve, kaj mu rečeš in uboga tudi. Reksi je črn, le tace, gobček, pri ušesih in pod repom ima malo svetlo. Ima temno modre oči, s katerimi me gleda in laja vame, če imam kaj na glavi. Zelo rad vidi, da ga malo zapodiš, potem pa teče, da komaj lovi ravnotežje. Pocuka ali povleče te tudi za rokav, da ga gledaš, kako gre v travo, se vleže in puli travo. Po vrtu raznaša čevlje. Zelo jezna sem, kadar moram pospravljati za njim. Dobila sem ga od ata za rojstni dan. Teга darila sem bila zelo vesela.

Lidija MOHORIČ, 3.b

Nasa Gela

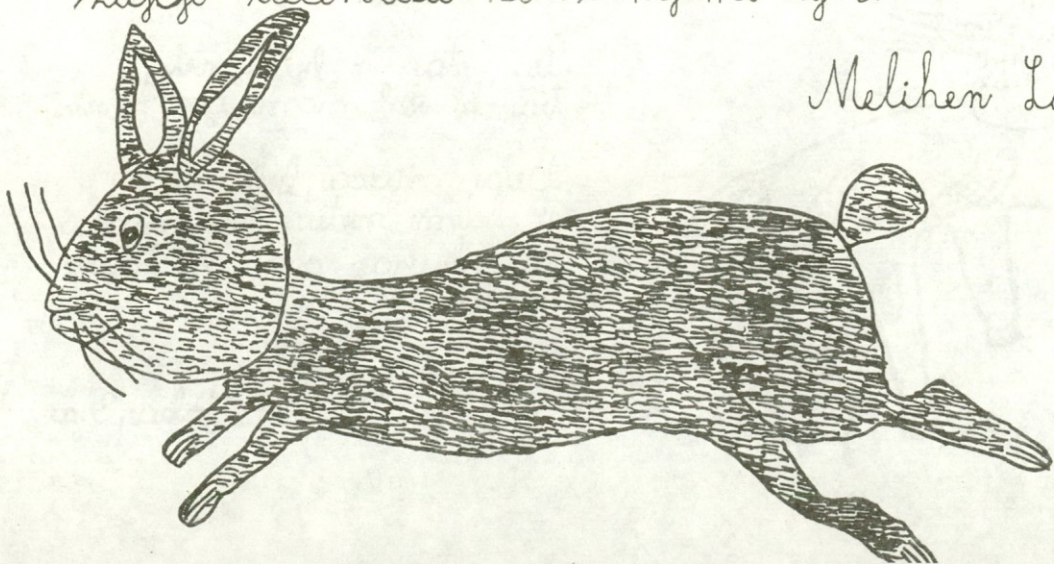
Doma imamo psico. Ime ji je Gela. Sedaj je stara štiri leta. Zelo je prijazna in ne grize. Ko jo spustim iz koče, se začneva igrati. Če držim palico v roki, začne lajati. Če pa jo hočem pobrati, jo hitro vzame. Včasih tekmujeva, katera bo hitrejša. Gela pa me vedno prehiti.

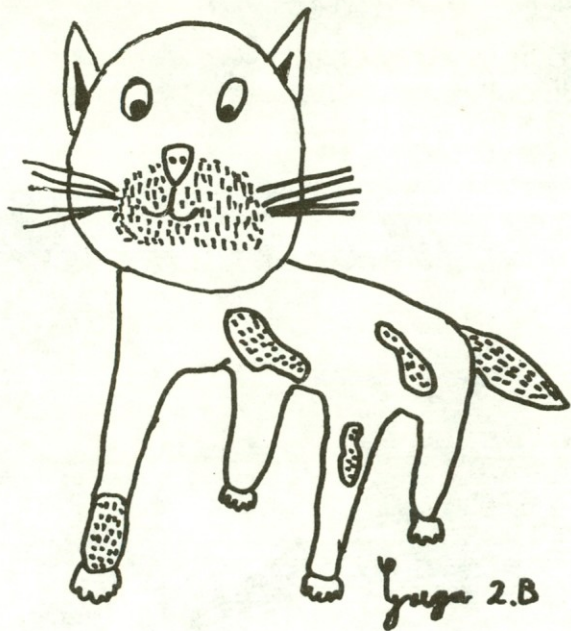
Monika PANGERŠIČ, 1.c

Domači zajci

Doma imamo zajce. So rive barve in imajo zelo dolga ušesa. Zajke so skotile mladiče, imajo jih v gnezdu pokrite s dlako. Mali majčki nič ~~ne~~ vidijo. Majhnim dajemo tudi mleko. večji pa imajo zelo radi deteljo, regrat in zajčje tace. Rad se s njimi igram.

Meliken Luka, 1.B

Bela pesem

U belnu svetu beli kaja
metamo je lival,
pa mika je bela muca
u belo skledco mleka
in sklenilo, da skadled
bi naredilo.

Ulas sta u beli svet,
tja u kshimomu gor rivet.

Bela muca, beli kaja
u belnu svetu sta ostala
in skupaj oba skadled
livala.

Grosar Yaka, 3.a

Morski prašiček

Doma imam morskega prašička.

Najrajši je solato in travo.

Veasik mu dam tudi košček

krumpirja. Kadat je lepo vreme, ga

mesem na travnik. Pokrijem ga

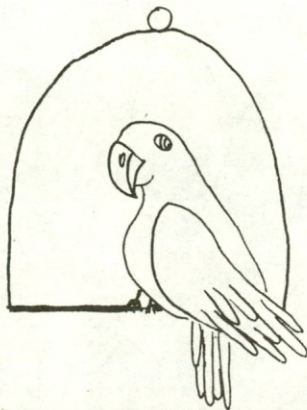
s košato, da mi ne bi ušel.

Tea Bratšek, 1.C

Papagaja

V kletkah v dnevni sobi
imam dva papagaja. Ime
jima je Toki in Sika. Toki je
velika in rumena. Sika pa
je siva. Tako dam jima
dam vodo in hrano. Redno
jima čistim kletki.

Andrej Perko, 1.C

Pionir gasilec

Dopolnil sem sedem let in že so me sprejeli med gasilce. Postal sem pionir gasilskega društva Jelëndol- Dolina. Sprejet sem bil na letnem občnem zboru leta 1985. Dobil sem gasilsko izkaznico, na katero sem zelo ponosen.

Kmalu smo začeli z gasilskimi vajami in nato je prišlo na vrsto tekmovanje. Tekmovanje je bilo za vse pionirje iz tržiške občine. Takšnega tekmovanja sem se zdaj udeležil že trikrat. Tudi letos smo že začeli z vajami. Imamo jih trikrat na teden. Vadimo z motorno brizgalno za trodelni napad. Na vaje hodijo štiri pionirke in pet pionirjev.. Sem prvi na padalec in imam delo s cevmi. Letos bo tekmovanje 29. maja v Podljubelju.

Borut KAVČIČ, 3.b

Na morju

Na morju sem bil v Rabcu. V vodi sem našel veliko školjk. Enkrat sem stopil na ježa in v nogi mi je ostalo nekaj bodic. Mamica mi je odstranila bodice in spet sem se imel lepo.

Aleš Jazbec, l.c

N O C I O V I

KLASIFIKACIJA: UČENCEV OSNOVNE ŠOLE KOKRŠKEGA ODREDA KRIŽE V ŠOLSLEM LETU 1987/88

UREDBNIŠKI ODBOR: UČENCI IN DELAVCI OSNOVNE ŠOLE

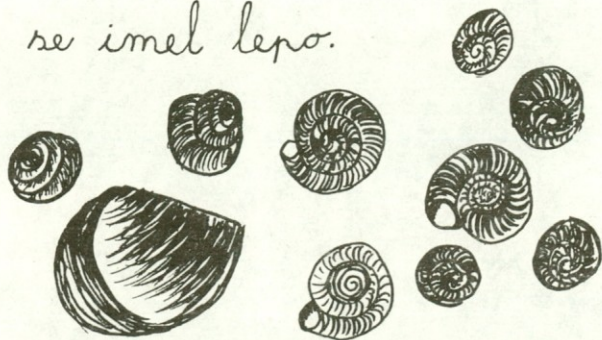
VIRI: STROKOVNA IN MLADINSKA LITERATURA O EKOLOGIJI

TISKALI V TISKARNI TOVARNE OBUTVE PEKO TRŽIČ

NAKLADA: 150 IZVODOV

Na morju

Na morju sem bil v Rabcu. V vodi sem našel veliko školjk. Enkrat sem stopil na ježa in v nogi mi je ostalo nekaj bodic. Mamica mi je odstranila bodice in spet sem se imel lepo.

Aleš Jazbec, l.c

N O B E L O V I

KLASICO UČENCEV OSNOVNE ŠOLE KOKRŠKEGA ODREDA KRIŽE V ŠOLSLEM LETU 1987/88

UREJENIŠKI ODBOR: UČENCI IN DELAVCI OSNOVNE ŠOLE

VIRI: STROKOVNA IN MLADINSKA LITERATURA O EKOLOGIJI

TISKALI V TISKARNI TOVARNE OBUTVE PEKO TRŽIČ

NAKLADA: 150 IZVODOV

